

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**VÝSKYT TÉMAT A KULTURNÍ POZADÍ
V POŘADU ŠPÍNA NA RADIU WAVE**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Anna BÍLÁ

Michaela SUSEDÍKOVÁ

Olomouc 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou použitou literaturu a další zdroje. Tato práce (bez příloh a poznámkového aparátu) obsahuje 80 072 znaků (včetně mezer).

V Olomouci dne 3. 11. 2019

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce, Mgr. Anně Bílé, za trpělivost během její realizace, užitečné rady a odborný vhled do tematiky. Velké díky patří rovněž Mgr. Věře Bartalosoové, která mi rovněž byla k dispozici během konzultací. Dále děkuji rodině a přátelům za podporu.

ANOTACE:

Název bakalářské práce: Výskyt témat a kulturní pozadí v pořadu Špína na Radiu Wave

Cílem této bakalářské práce bylo co nejpřesněji zachytit výběr témat, kterým se tvůrci pořadu Špína věnovali ve sledovaném období od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2019. Výzkum probíhal za použití metody kvantitativní obsahové analýzy audio příspěvků dostupných na internetových stránkách pořadu Radia Wave. Práce tak předkládá obraz o obsahové stránce pořadu za půlroční sledované období a částečně napomáhá k pochopení jeho tvůrčí intence. Důležitým faktorem v rámci mé práce je zaměření pořadu veřejnoprávní rozhlasové stanice. Pořad se profiluje jako médium přibližující prostředí, v němž vzniká „hudba dělaná na vlastní pěst,“ čímž je zároveň dán i určitý kulturně-teoretický rámec tvořící pozadí jak pořadu, tak mé práce. V teoretické části dále seznamuje čtenáře se základními pojmy týkající se fungování samotných médií, následně se věnuje rovněž tématům z oboru kulturních studií či sociologie. Stěžejní pojmy v teoretické části mé práce představují veřejnoprávní médium, mediální konstrukce reality, agenda setting, gatekeeping a subkultury.

Klíčová slova: Český rozhlas, veřejnoprávní médium, mediální obraz, agenda setting, gatekeeping, subkultura, punk, hardcore-punk, do it yourself

ANNOTATION:

Name of bachelor's thesis: The occurrence of topics and cultural background in the radio programme "Špína" on the Radio Wave

This bachelor thesis describes how Radio Wave's programme Spina informate it's own audience and which themes their authors choose to the broadcast, since 1. 1. 2019 to 30. 6. 2019 I was analysing audio episodes accesible on the website of the programme Spina by quantitative content analysis. Thanks to the research we might see content image of the programme and we also might understand authors' creative intention. Determining was also specialization of the programme broadcasting on the public radio station. We might see Spina as a medium actively describing surroundings, where DIY music arises, so there exists some kind of culture-theoretical framework, which forms background of the programme and also of my work. In theoretical part the reader is acquainted with basic terms connected with media functioning and afterwards the attention is focused on themes from cultural studies or

sociology. Key concepts are public medium, media construction of reality, agenda setting, gatekeeping and subculture.

Key words: The Czech Radio, public medium, media image, agenda setting, gatekeeping subculture, punk, hardcore-punk, do it yourself

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Teoretická východiska	3
2.1	Český rozhlas jako veřejnoprávní médium	3
2.2	Mediální konstrukce reality	4
2.3	Teorie gatekeepingu	5
2.4	Agenda setting	7
2.5	Subkultury a alternativní hudební proudy	8
2.6	DIY aneb na vlastní pěst.....	13
3	Metodologická část	19
3.1	Výzkumná metoda: obsahová analýza	19
3.2	Cíl výzkumu	20
3.3	Analyzované médium	21
3.4	Vybraný vzorek analýzy	21
3.5	Výzkumné otázky	22
3.6	Operacionalizace	23
4	Průběh analýzy.....	28
4.1	Problémy při analyzování pořadu.....	Chyba! Záložka není definována.
5	Výsledky analýzy.....	30
5.1	Počet příspěvků a stopáž.....	30
5.2	Tematická skladba	31
5.3	Hudební žánry v pořadu	32
5.4	Domácí a zahraniční příspěvky	33
5.5	Zastoupení hostů z hlediska profese a zájmových aktivit	34
5.6	Zastoupení mužů a žen z pozice hostů	35
5.7	Ověření platnosti hypotéz	36
6	Závěr	38
7	Analyzovaný soubor	40
8	Seznam pramenů	41
9	Seznam literatury	42
10	Elektronické zdroje	44
11	Seznam grafů.....	46
12	Seznam příloh.....	47
13	Přílohy	48
13.1	Kódovací arch.....	48

13.2	Kódovací kniha.....	49
13.3	Kódovací arch s výslednými daty.....	50

1 Úvod

Předmětem výzkumu mé bakalářské práce je obsah pořadu Špína vysílaný na stanici Radio Wave Českého Rozhlasu. Špína od svého počátku v roce 2011 staví na redakčním týmu složeném z hudebních publicistů, hudebníků a zároveň organizátorů koncertů. Jak už vypovídá sám název, těžištěm zájmu tvůrců je hudba „dělaná na vlastní pěst“, která nestaví na dokonalosti a není podřízena měřítkům mainstreamové hudební produkce.

Samotná tematika alternativního hudebního prostředí se stala v poslední době zajímavým objektem zkoumání pro hudební publicisty. Zvuky podzemí tedy čím dál více vycházejí napovrch a začínají být přístupnější pro obyčejnou veřejnost.

Jedním z hlavních popularizátorů dané tematiky je Miloš Hroch, přední tvůrce pořadu Špína nebo Komplex, hudební publicista a doktorand působící na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Právě jeho jméno je jedno z těch, které stojí za publikací *Křičím: „To jsem já“: Příběhy českého fanzinu od 80.let po současnost* (2017). Kniha nabízí exkluzivní obsah týkající se fanzinové kultury a je bezesporu jedním ze zásadních počinů poslední doby mezi domácími knižními tituly. Dalším vítaným literárním příspěvkem ze světa subkultur byla v loňském roce kniha *Mikrofon je naše bomba: Politika a hudební subkultury mládeže* (2018) od autorské dvojice Bob Kuřík, Jan Charvát.

Už to tedy nejsou jen *Kmeny*, známá knižní trilogie, která díky hudebníkovi, výtvarníkovi a vydavateli Vladimírovi 518 a mnoha dalším umělcům otevřela v současné popkultuře téma alternativních proudů, a k nimž náležícím subkulturám.

Hroch v návaznosti na svoji „knižní prvotinu“ začal přednášet po republice a se svou fanzinovou osvětou dostal společně s několika dalšími autory prostor i na posledním ročníku metalového festivalu Brutal Assault v Jaroměři. V České republice je také možné na několika málo místech narazit na tzv. „zine festy“, tedy jakousi přehlídku fanouškovských časopisů. Na prezentaci alternativní knižní produkce se aktivně podílí například Prague Zine Fest společně s pražským nakladatelstvím Page Five.

Je více než zřejmé, že aktivity současné alternativní scény na poli domácího kulturního života se dnes těší zvýšené pozornosti a zájmu odborníků a zároveň jsou veřejnosti více otevřenější k poznání.

Hlavní otázkou mého výzkumu je, jaká témata se objevovala v jednotlivých dílech pořadu Špína v konkrétně vymezeném období a kolik prostoru jim bylo věnováno. Na základě výsledku výzkumu si následně můžeme vytvořit ucelenou představu o tom, jak informuje stanice veřejnoprávního média o hudebním prostředí odmítajícím mainstreamové konvence, jaká je tematická profilace pořadu a jaký mediální obraz alternativního hudebního prostředí konstruuje.

Zároveň bych ráda navázala na práci analytického týmu z olomoucké Katedry mediálních a kulturních studií a žurnalistiky, který zpracovává analýzy pro Radu pro rozhlasové a televizní vysílání. Jedna z posledních analýz se týkala právě obsahové stránky vybraných pořadů na stanici Radio Wave. Zadání přišlo od Rady kvůli několika stížnostem posluchačů týkajících se úzkého pohledu na fungování společnosti nebo majoritní zastoupení levicových názorů.

2 Teoretická východiska

2.1 Český rozhlas jako veřejnoprávní médium

Český rozhlas, jehož stanice je předmětem mého výzkumu, funguje jako veřejnoprávní médium. V praxi to znamená, že se jedná o médium zřízené zákonem. Konkrétně zákonem č. 484/1991 Sb. České národní rady. V jeho znění se dočteme, že *„Český rozhlas je právnickou osobou, která hospodář s vlastním majetkem, jehož základem je majetek převedený z Československého rozhlasu.“*¹

Zákon definuje především poslání Českého rozhlasu jakožto veřejnoprávního média. *„Český rozhlas poskytuje službu veřejnosti tvorbou a šířením rozhlasových programů, popřípadě dalšího multimediálního obsahu a doplňkových služeb na celém území České republiky a do zahraničí.“*²

Dále také definuje jeho hlavní úkoly. Mezi nimi je zakotven například požadavek na nestranné a faktech založené zpravodajství a publicistiku. *„Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání jsou zejména a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů.“*³

Důležitým bodem zákona je také uplatnění práva veřejnosti ke kontrole Českého rozhlasu. Tu zajišťuje konkrétně Rada Českého rozhlasu. *„Rada má devět členů. Členy Rady volí a odvolává Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecká sněmovna“) tak, aby v ní byly zastoupeny významné regionální, politické, sociální a kulturní názorové proudy.“*⁴

Další regulace vyplývají z Etického kodexu Českého rozhlasu, který je závazný pro všechny jeho pracovníky. Obsahuje závazné požadavky týkající se poskytování služeb veřejnoprávního média sloužícího veřejnosti. Je založen především na demokratických principech a nestrannosti. Dále se Český rozhlas zavazuje k nezávislému vysílání, integraci společnosti, podpoře veřejné diskuze nebo k aktivnímu přispívání k lepšímu poznání, pochopení a šíření národního, evropského a světového kulturního dění a dědictví.

Kodex ve svých dvaceti sedmi článcích upřesňuje postavení Českého rozhlasu jako instituce, jeho vztah k posluchačům, definuje specifika jednotlivých pořadů a uvádí některé

¹ Zákon o Českém rozhlasu: 484/1991 Sb. Rozhlas.cz [online] [cit. 28-11-2019] § 1 odst. 2. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03399575.pdf>

² Tamtéž § 2 odst. 1.

³ Tamtéž § 2 odst. 2.

⁴ Tamtéž § 4 odst. 2.

z dalších činností Českého rozhlasu. V poslední části dokumentu nalezneme profesní či etické otázky a postupy při jejich řešení.⁵

Pro komplexní pochopení fungování veřejnoprávního média je nutné popsat rozdělení mediálního prostředí na soukromý a veřejný prostor. Hovoříme o takzvaném duálním systému. Zatímco soukromá média vysílají na základě časově omezené licence, média veřejné služby vznikla odstátněním Českého rozhlasu a České televize.⁶ Kromě Českého rozhlasu a České televize funguje dále také jako médium veřejné služby Česká tisková kancelář.

Za další rozdíl mezi médii soukromého a veřejného prostoru je považován záměr jejich fungování a financování. Zatímco u soukromých médií můžeme sledovat jako jeden z hlavních zájmů zisk a jsou financována převážně z reklamy⁷, u veřejnoprávního média, jehož cílem je poskytovat objektivní a nestranné informace, se setkáváme s koncesionářskými poplatky.⁸

2.2 Mediální konstrukce reality

Vysvětlili jsme, které dokumenty zřizují a určují fungování Českého rozhlasu. Nyní se také pokusíme osvětlit několik pojmů z mediální teorie, s nimiž se u analyzovaného média také setkáváme. Prvním z nich je mediální konstrukce reality. Každá ze stanic Českého rozhlasu konstruuje, především na základě svého obsahového zaměření, jistý mediální obraz. Konkrétně pořad Špína se podílí na konstrukci obrazu alternativního hudebního prostředí zabývajícího se „hudbou dělanou na vlastní pěst“. Je tedy na jeho tvůrcích, co si příjemce obsahu v konečném důsledku představí, o jakou hudbu se jedná, na jakých místech se s ní můžeme setkat a jaké další fenomény se s ní pojí.

Konstrukcí reality se zabýval mediální teoretik Winfried Schulz. Masová média vytvářejí jejím konzumentům jakýsi obraz o realitě, který má být považován za důvěryhodný, protože konzument nemá k těmto informacím/děním přímý přístup, aby si o nich mohl udělat vlastní představu. Podle Schulze nemáme realitu prezentovanou médii s čím srovnávat a nezbyvá nám tedy nic jiného, než nahlížet pouze na zprávy z různých zdrojů mezi sebou.⁹

⁵ Etický kodex Českého rozhlasu. Rozhlas.cz [online] [cit.28-11-2019] Dostupný z: <https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>

⁶ JIRÁK, Jan a JEŽEK, Vlastimil. Média a my. Praha: Akademie múzických umění, 2014. ISBN 978-80-7331-304-3. s. 72

⁷ REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7. s. 137

⁸ Tamtéž s. 138

⁹ KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-X. s. 124, 125

Na to, jaký obraz bude médiem konstruován, má vliv i úloha tisku, potažmo novináře. Výzkumem na dané téma se zabýval Bernard Cecil Cohen. Rozlišil novináře na neutrálního a zainteresovaného. Základním faktorem je, jakou roli novinář zastává. Od neutrálního novináře se očekává pouhé „zrcadlení“ odehrávajících se událostí bez jakéhokoliv subjektivního pohledu na věc či kritického hodnocení. Kromě toho, že je úlohou novináře nezaujatě informovat a interpretovat, může rovněž sloužit jako nástroj státní správy tím, že jí propůjčí svoji funkci média. Zatímco neutrální novinář zůstává v nestranné pozici, zainteresovaný slouží zájmům určité skupiny (například veřejnosti), a tím pádem je kromě pouhého informování rovněž producentem kritických názorů.¹⁰

S konceptem mediální konstrukce reality souvisí také sociální konstrukce reality, jejímiž autory jsou sociologové Peter L. Berger a Thomas Luckmann. Ti se zabývali ve stejnojmenné publikaci z roku 1966 utvářením každodenní reality a jak ji člověk vnímá. *„Svět každodenního života není totiž pouze světem, který obyčejní členové společnosti pokládají za danou realitu při svém subjektivním a cílevědomém každodenním jednání. Je to také svět, který má svůj původ v jejich myšlenkách a činnostech, a který je právě těmito myšlenkami a činnostmi jako reálný udržován.“*¹¹

2.3 Teorie gatekeepingu

Pojmem, který se etabloval s „propouštěním“ zpráv na veřejnost je gatekeeping neboli „hlídání u brány“. Gatekeeping staví na faktu, že denně proudí do redakcí velké množství zpráv. Úkolem „hlídačů“ je tedy rozhodnout o tom, která bude propuštěna dál směrem k příjemci sdělení. Podle definice pocházející ze *Slovníku mediální komunikace* od I. Reifové je gatekeeper držitel pozice v rámci mediálních organizací, který rozhoduje o výběru témat a událostí, jež budou zpracovány na mediální obsahy.¹²

Koncept gatekeepingu dále rozpracovalo několik autor. Walter Gieber ve svých studiích zpochybnil fungování svobodného tisku a roli nezávislého novináře. Z pohledu Giebera je rozhodujícím faktorem při výběru zpráv vyvíjený tlak, aby se některé zprávy dostaly do tisku. Model několikanásobného gatekeepingu rozpracoval John T. McNelly. Předpokládá, že proces gatekeepingu neovlivňuje jen jedna osoba, ale o výběru zpráv rozhodují mediální profesionálové na různých pozicích v rámci mediální organizace.¹³ Na

¹⁰ MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5. s. 293

¹¹ BERGER, Peter L. a LUCKMANN Thomas. Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologii vědění. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 1999. ISBN 80-859-5946-1. s. 25

¹² REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7. s. 70.

¹³ Tamtéž.

procesu zkoumání gatekeepingu se výrazně podílela Pamela Shoemakerová. Mezi určující faktory při rozhodování o výběru událostí řadí například vlivy na individuální úrovni, ale i v rámci mediálních organizací nebo na ideologické úrovni.¹⁴

Důležitou rolí selekce informací může být v rámci zachování objektivitě nebo zaměření média zamítnutí přístupu různým názorovým proudům. Denis McQuail rozlišuje v rámci gatekeepingu ideologické a organizační faktory. V případě ideologických vlivů se selekce opírá zejména o hodnoty a kulturní hlediska. Obvykle neočekáváme, že by se ve veřejnoprávním médiu mohl objevit příspěvek, který by obsahem svého sdělení odporoval demokratickým principům (týkající se například nabádání k násilnému chování). U organizačních vlivů hrají zásadní roli byrokratizované a rutinizované pracovní postupy. Zde můžeme jako příklad uvést povinnost redaktora brát v potaz pouze ověřené informace od důvěryhodného zdroje. Popsaný princip se podílí na objektivitě mediálního sdělení a je jedním ze základních postupů novinářské práce.¹⁵

McQuail zároveň kritizuje představu existence jedné vstupní brány a jeden soubor výběrových kritérií. Rovněž se kriticky vymezuje vůči sklonu individualizovat proces rozhodnutí. V reálu totiž na výběr zpráv působí hned několik faktorů, jak popsala Pamela Shoemakerová.¹⁶

S gatekeepingem se pojí koncept zpravodajských hodnot (news values). Opírá se především o práci Johana Galtunga a Marie Holmboe-Rugeové *The Structure of Foreign News* z roku 1965. Díky jejich analýze tištěného zahraničního zpravodajství známe dnes 12 zpravodajských hodnot, mezi něž patří: frekvence, práh pozornosti, jednoznačnost, význam, souznění, překvapení, kontinuita, variace, vztah k elitním národům a osobám, personalizace a negativita.¹⁷ Galtung a Rugeová rovněž zmiňují princip selekce a deformace, které jsou klíčové při výběru zprávy. Autoři uvádí v rámci selekce jako výhodu, pokud zpráva naplňuje více zpravodajských hodnot. V případě deformace zdůrazňují hodnoty, které přispěly k výběru zpráv a jsou dále zmiňovány během zpracování příběhu.¹⁸

¹⁴ TRAMPOTA, Tomáš. Zpravodajství. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8. s. 43.

¹⁵ MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5. s. 319

¹⁶ Tamtéž s. 318.

¹⁷ KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-X. s. 120-122.

¹⁸ TRAMPOTA, Tomáš. Zpravodajství. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-0968. s. 26.

Obecná definice zpravodajských hodnot o nich pojednává jako o vlastnostech, které musí určitá událost vlastnit, aby prošla procesem gatekeepingu a mohla se stát zprávou.¹⁹ Pojem „news values“ se poprvé objevuje v publikaci *Public Opinion* od Waltera Lippmanna z roku 1922. Lippmann chápe zpravodajské hodnoty jako jednoznačnost události, překvapení, prostorovou blízkost, osobní zaujetí a konflikt.²⁰

Lze tedy předpokládat, že každé médium preferuje jiné hodnoty v závislosti na jeho profilaci. V případě pořadu Špína můžeme očekávat, že jeho tvůrci budou při výběru témat dbát na jejich korelaci s oficiální charakteristikou pořadu, v níž láká především na poslech „muziky dělané na vlastní pěst“. Toto označení tvůrci pořadu blíže specifikují jako „*hudbu, pro kterou je mnohem důležitější odhodlání šramotící ze špatně pořízené nahrávky nebo sálající z řádků xeroxového fanzine než čistý zvuk a technická dokonalost.*“²¹ Mediální příjemce tak nejspíš pochopí, že redaktoři v rámci hodnotového zaměření dají přednost tématům z hudebního prostředí, které není příliš popularizované, a budou pro ně rovněž žádoucí jiné aktivity přispívající k jeho fungování.

2.4 Agenda setting

Na gatekeeping navazuje další koncept z mediálního prostředí. Máme tím na mysli nastolování témat, která čtenář konzumuje. Proces výběru zpráv ke zveřejnění zastřešuje pojem agenda setting. Popsal jej Maxwell McCombs a postihuje skutečnost, že zaměstnanci média disponují mocí, která rozhoduje o tom, jaké informace budou konfrontovány s myslí publika. Díky systému agendy si příjemci mediálního sdělení mohou udělat představu o důležitosti jednotlivých témat, která tisk (případně jiné médium) zveřejňuje.²²

S agenda setting souvisí pojem rámcování (framing). Může označovat buď konkrétní rámec mediálního obsahu, nebo proces rámcování, což v praxi znamená, že se se zprávou, která prošla selekcí dále pracuje.²³ Rámec lze chápat jako ústřední organizační myšlenku zpravodajského obsahu. Využívá zejména selekci, zdůrazňování, zamlčování nebo komentování, a tím může dokreslit kontext nebo napovědět, co je tématem. Rámcování se zaměřuje na konkrétní atributy v mediální agendě, které zdůrazňuje.²⁴ Pokud se tedy hudebně

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7. s. 76

²¹ O pořadu Špína. Portal.rozhlas.cz[online] [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://portal.rozhlas.cz/spina-5181186/o-poradu>

²² JIRÁK, JAN a KOPPLOVÁ, Barbara. Média a společnost. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7. s. 182

²³ MCCOMBS, Maxwell E. Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění. Praha: Portál, 2009. ISBN 987-80-7367-591-2. s. 132.

²⁴ Tamtéž s. 132, 133.

orientovaný pořad rozhodne informovat o určité události, může například průběžně odkazovat na minulé ročníky nebo akce podobného charakteru, a tím dovysvětlit kontext.

U konceptu nastolování agendy se přímo setkáváme s vlivem médií na veřejné mínění. Podle Bernarda Cohena zpravodajská média neříkají příjemcům, co přesně si mají myslet. Nicméně jim nastolují témata, o kterých mají přemýšlet.²⁵

Myšlenka nastolování agendy původně pochází od Waltera Lippmanna a objevuje se v knize *Public Opinion* z roku 1922. Vzhledem k tomu, že není reálně, aby většina společnosti mohla být fyzicky přítomna na místech, kde se odehrávají jednotlivé události, musí se spolehnout na obraz, který jí o nich zprostředkovávají novináři. Veřejnost tak podle něj reaguje na „pseudoprostředí,“ které vytváří zpravodajská média.²⁶

Nastolování agendy, tedy to, jakým pořadům se tvůrci pořadu Špína věnují, je stěžejním tématem mé práce.

2.5 Subkultury a alternativní hudební proudy

Nedílnou součástí mé práce jsou subkultury, které se také hojně vyskytují v analyzovaném pořadu. Jedná se o sociologický pojem, který je charakterizován jako „*kultura dílčí skupiny, která se více nebo méně odlišuje od převládající kultury většinové a „oficiální“ kultury.*“²⁷ Její členy zpravidla spojuje a zároveň odlišuje od většiny určitý znak, nebo jejich kombinace, jimiž se vyznačují a jsou jim společné (jako příklad můžeme uvést sociální postavení nebo povolání).²⁸ V rámci mé práce se budu věnovat především subkulturám, u nichž jsou spojujícími prvky hudba, převládající názor na fungování společnosti, životní styl a vizáž.

Významným počinem zabývajícími se subkulturami je knižní trilogie s názvem *Kmeny*, která se dočkala i seriálového zpracování nebo výstavního projektu. *Kmeny* a *Kmeny 0* zvítězily v letech 2011, 2013 v kategorii kniha roku v rámci udílení rockových cen Ceny Břitva. Jsou tak ceněnou publikací mezi kulturními počiny orientujícími se na tvrdou hudbu. Autoři publikace mapují zásadní subkultury vždy dominantně z pohledu jednoho jejího zástupce v různých časových rozmezích v závislosti na konkrétním vydání, jenž se specializuje na určitý časový úsek. Mezi hlavní subkultury u nás je řazen punk, hardcore, squat, anarchismus, underground, metal, rap, techno nebo také méně známí vontové a oceán.

²⁵ Tamtéž s. 26, 27.

²⁶ Tamtéž s. 28.

²⁷ JANDOUREK, Jan. Úvod do sociologie. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0255-4. s. 180

²⁸ Tamtéž.

Obecně můžeme z *Kmenů* vyčíst, že ke každé ze subkultur se vážou určitá místa spjatá buďto s jejím vznikem nebo s pravidelnými setkáními a zásadním odlišujícím prvkem je způsob oblékání a vizuální stylizace. Jak dobře upozorňuje mediální teoretik a sociolog Dick Hebdige ve své publikaci *Subkultura a styl* (2012) symboly příznačné pro jednotlivé členy určitých subkultur se mnohdy stávaly zároveň i stigmaty.²⁹ Každá ze subkultur se obvykle specializuje na určitou činnost, která je jejím hnacím motorem. Ve většině případů se jedná o tvorbu hudby, pak ale narazíme na skateboarding nebo grafitti, kde je ústředním tématem jiná činnost, byť jsou samy subkultury opět spjaty s preferujícími hudebními žánry. S tím se pojí vyhraněné názory členů subkultury směřující buďto k odporu, nebo také k adoraci určitého názoru či trendu.

Dalším faktorem určujícím vznik a fungování subkultury může být příslušnost k určité pracující třídě. S dělnickou třídou a proletářstvím se pojí subkultura skinheads, vzniklá konci šedesátých let minulého století.³⁰ V rámci subkultur sehrála roli i příslušnost k určité rase a rasová odlišnost. Konflikty se odehrávaly na úrovni mezi rasami a autoritami. Ukázkovým příkladem výše popsaného boje je hnutí reggae, jejichž členové jsou obecně spojováni s dready na hlavě a kouřením marihuany. Zde se tedy přímo setkáváme se stigmatizovanými znaky příslušníků subkultury. Jedinci inklinující k reggae a rastafariánství pocítili na vlastní kůži vliv rasové polarizace, nátlak autority a nepříznivé sociální podmínky, konkrétně nezaměstnanost. Důležité je také zmínit historickou zkušenost s otroctvím. To vše se promítlo v tvorbě hudby reggae a rastafariáni se výraznou měrou zasadili o pokrok v této názorově stigmatizované oblasti týkající se ras a původu.³¹

Být součástí subkultury mohlo znamenat podílet se na tvůrčím procesu stejně tak jako být pouze fanouškem. Subkultura připomíná organismus dýchající svým vlastním životem. Udržuje jej především solidarita mezi jejími vlastními členy a aktivity, na kterých se společně podílejí. Zároveň však ale musí reagovat na okolní, nijak se nevymezující většinu. Vztah menšiny, tedy subkultury, vůči většině nebo okolním podnětům je určující z hlediska jejího fungování a mnohdy také příčinou jejího zániku.

Vedle subkultury se můžeme dále setkat s kontrakulturou. Rozdíl mezi uvedenými pojmy spočívá v odlišných přístupech vůči dominantní kultuře. Zatímco subkultura funguje v rámci převládající kultury, kontrakultura se od ní distancuje, případně dochází až k jejímu

²⁹ HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9. s. 26

³⁰ Tamtéž s. 94.

³¹ Tamtéž s. 56-79

radikálnímu popření.³² O významu kontrakulturních hnutí polemizují Joseph Heath a Andrew Potter v knize *Kup si svou revoltu! O mýtu kontrakultury aneb Proč revolta proti konzumnímu kapitalismu není pro systém hrozbou, ale naopak hnací silou*. Argumentují tím, že všechna kontrakulturní hnutí jsou závislá na kultuře a nebýt jí, nebylo by ani jich. Podle autorů je myšlenka o kontrarevoluci nonsens, který nepřináší žádné výsledky. Hnutí svou činností pouze podkopávají stávající normy udržující fungování společnosti a svou stylizací a způsobem oblékání poskytnou systému vděčný obchodní artikl, který je atraktivní pro masovou spotřebu a masový průmysl.³³ Autoři u konkrétních příkladů z prostředí subkultur pracují zejména s hnutím hippies a punkem (a s jejich symboly - u hippies automobil Volkswagen brouk, u „punkerů“ boty Dr. Martens).³⁴

Konkrétním společenským fenoménem, vůči němuž se punk vymezuje, je spotřební kultura a konzumerismus. V tomto případě myslíme vztah jedince k materiálu, jehož role je výrazně přeceněná. Věci nemají pouze užitnou hodnotu. Příznačnou je také hodnota symbolická, definující mnohdy identitu, dále může dopomáhat ke zvládnání sociálních rolí nebo sloužit jako prostředek sebestylizace a komunikace. Charakteristické rysy spotřební kultury tak naplňují punková a ekologická hnutí. Ať už způsobem oblékání nebo stravováním.³⁵

„Hudební průmysl je nažraný a sytý. Může si koupit všechno a z každého udělat duševního eunucha. Což znamená žádné koule,“³⁶ stojí v předmluvě ke knize *Těžkej nářez* (2011) Nicka Kenta. Slova patří Iggymu Popovi, jedné z nejvýraznějších person spojitých s punkem. Demonstruje tak zhoubnost hudebního průmyslu, jemuž je velmi snadné se zaprodat, a to i na úkor vlastní originality.

V následujících řádcích bych se ráda zaměřila na subkultury punk a hardcore, které jsou vzhledem k mému předmětu zkoumání, tedy pořadu Špína jedny z nejbližších. Z českých hudebních publicistů se jako jeden z mála publikujících autorů věnuje Alex Švamberk. Okrajovým žánrům zasvětil několik knižních publikací (*Nenech se zas oblnout!* (2006), *No*

³² JANDOUREK, Jan. Úvod do sociologie. Praha: Portál 2012. ISBN 978-80-7272-197-9. s.180

³³ HEATH, Joseph a POTTER, Andrew. Kup si svou revoltu! O mýtu kontrakultury aneb Proč revolta proti konzumnímu kapitalismu není pro systém hrozbou, ale naopak hnací silou. Praha: Rybka Publishers, 2012. ISBN 978-80-87067-12-3. s. 69

³⁴ HEATH, Joseph a POTTER, Andrew. Kup si svou revoltu! O mýtu kontrakultury aneb Proč revolta proti konzumnímu kapitalismu není pro systém hrozbou, ale naopak hnací silou. Praha: Rybka Publishers, 2012. ISBN 978-80-87067-12-3. s. 7, 8.

³⁵ ZAHŘÁDKA, Pavel. Spotřební kultura: historie, teorie a výzkum. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2372-8

³⁶ KENT, Nick. Těžkej nářez. Praha: Mat'a, 2011. ISBN 978-80-7287-143-8. s. 19

Future!: Kapitoly o britském punku (2011), *Punk & Hardcore: Co bylo a zbylo* (2018)) a sleduje v nich osudy jednotlivých představitelů scény, skrze které nabízí pohled na daný hudební směr. Ve své poslední publikaci z roku 2018 - *Punk & hardcore: Co bylo a zbylo* přibližuje zásadní kapely scény založené přibližně v druhé polovině sedmdesátých a osmdesátých let. Z optiky Švamberka a jím vybraných muzikantů se dozvídáme o punku několik zásadních sdělení. Punkerům nešlo o to, vypadat hezky ani znít dobře, ale vzdorovat proti systému a konvencím či upozornit na některé sociální a ekologické otázky. V neposlední řadě se v mnoha případech jednalo také o osobní revoltu jednotlivých tvůrců.³⁷

Obecně jsou počátky punku spojovány se sedmdesátými léty ve Velké Británii a kapelami jako Sex Pistols nebo The Clash. Svým výbušným projevem tehdy punk reagoval na stávající společenské poměry plynoucí z hospodářské krize, která měla za důsledek především nezaměstnanost. Jiní kořeny punku vidí o něco dříve, a to v newyorském klubu CBGB, který založil v roce 1973 Hilly Kristal. S klubem se pojí jména interpretů, jako jsou Patti Smith, Ramones nebo Talking Heads.³⁸ Z českých kapel dostali ojedinělou příležitost vystoupit v legendárním klubu pražští Toyen, kteří si v devadesátých letech osvojili hudební prvky tehdy značně rezonujícího žánru shoegaze.³⁹

Do Československé socialistické republiky se punk dostal ke konci sedmdesátých let a oproti západním zemím za značně ztížených podmínek. Gramofonové desky byly tehdy vzácným artiklem, ke kterému se dostal jen málokdo. O sblížení revoltujícího hudebního stylu z Anglie s československým posluchačstvem se pokoušela například Jazzové sekce pořádající poslechové večery.⁴⁰ Kapely pokládané za průkopníky žánru (Sex Pistols, The Ramones, The Clash) se často objevovaly také na stránkách německého časopisu Bravo cílícího zejména na mladé. I tento artikl na tehdy chudém mediálním trhu byl pro mnohé vzácnou příležitostí, jak se seznámit s novým revoltujícím stylem.⁴¹ Oproti undergroundu měl však punk ke konci sedmdesátých let relativní svobodu ve svém rozmachu. Na počátku osmdesátých let se ale na seznamu zakázaných kapel objevují i punkoví interpreti a represe se už nevyhýbají ani tomuto

³⁷ ŠVAMBERK, Alex. *Punk & hardcore: Co bylo a zbylo*. Praha: Maťa, 2018. ISBN 978-80-7287-222-0

³⁸ HRABALIK, Petr. *Hardcore- pokus o vysvětlení termínu + kořeny stylu*. Česká televize. [online] [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/clanky/113-hardcore-pokus-o-vysvetleni-termínu-koreny-stylu/>

³⁹ HROCH, Miloš a WAGNER, Petr. *Špína o českém shoegazeu: Ecstasy of Saint Theresa, Toyen nebo Here byli soundtrackem k sametové revoluci*. Radio Wave. [online]. 2018, [cit. 28. 11. 2019] Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/spina-o-ceskem-shoegazeu-ecstasy-saint-theresa-toyen-nebo-here-byli-soundtrackem-6680889>

⁴⁰ FUCHS, Filip. *Kytary a řev: Aneb co bylo za zdí. Říčany u Brna: Papagájův Hlasatel Records, 2002. s. 16*

⁴¹ Tamtéž s. 24

žánru.⁴² Z ideologického hlediska uvědomělejší a po zvukové stránce tvrdší a agresivnější byl hardcore-punk. Za průkopníky v odvětví se obecně považují kapely Dead Kennedys, Black Flag, Minor Threat, Bad Brains a další.⁴³

Každá ze subkultur se vyznačuje určitým „stylem“. Dick Hebdige mluví v této souvislosti o udávání významu předmětům.⁴⁴ Obyčejné věci mohou prostřednictvím kódů členů subkultur vyjadřovat různé postoje.⁴⁵ V případě punkové subkultury těmito předměty, které měly symbolizovat revoltu a vyjadřovat vzdor vůči stávajícím normám a systému byla zejména v jeho počátcích vysoká číra, kožené bundy a nášivky kapel.

V rámci studie *DIY or Die! Proměny českých a slovenských hardcore-punkových scén a fanzinů od 90. let 20. století do současnosti* otevírá její autor Jiří Almer⁴⁶ zajímavou otázkou, a to jestli v případě hardcore punku můžeme hovořit o kontrakultuře. V rámci tohoto uvažování zároveň uvádí dostupnost produktů scény na pultech „mainstreamových“ prodejen. Zamýšlí se nad tím, jestli zástupci hardcore-punkové scény jistými kroky nepodporují kapitalistický režim. Rovněž si klade otázku, zdali nemůžeme považovat autory fanouškovských časopisů za politické aktivisty využívajících prostor subkultur pro šíření vlastních názorů.⁴⁷ Po rozebrání několika aspektů týkajících se především tvorby fanzinů dospívá k názoru, že hardcore-punkovou subkulturu opravdu lze považovat za kontrakulturu. Svůj názor dokládá o tvrzení, že tato subkultura se výrazně liší od „mainstreamu“ a názorových tendencí, které mu bývají prisuzovány (rasismus, šovinismus). Jeho kontrakulturní zaměření se podle Almera projevuje především v komplexním způsobu životního stylu.⁴⁸

K punku se váže další samostatná subkultura, a tou je straight edge (reprezentovaná znakem X, případně další variantou je také zkratka sXe). Její členové se distancují od užívání alkoholu, tabáku či jiných návykových látek, promiskuitního sexu a inklinují k zodpovědnému způsobu života. Počátky straight edge sahají do osmdesátých let 20. století na východním pobřeží USA. Původ termínu můžeme hledat v textech washingtonské hardcore

⁴² Tamtéž s. 25

⁴³ HRABALIK, Petr. Hardcore- vztekli tatíčkové zakladatelé a jejich následovníci. Česká televize.[online] [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/116-hardcore-vztekli-tatickove-zakladatele-a-jejich-nasledovnici/#kapely-1509-minor-threat>

⁴⁴ HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9, s. 27

⁴⁵ Tamtéž s. 44

⁴⁶ Autor je hudební publicista působící na serveru HIS Voice, vydavatel a tvůrce nezávislé tvorby

⁴⁷ ALMER, Jiří. 2016. *DIY or Die! Proměny českých a slovenských hardcore-punkových scén a fanzinů od 90. let 20. století do současnosti*. Historická sociologie. Praha: Karolinum. 160 str. ISSN: 1804-0616. [online] [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://historicalsociology.cuni.cz/HS-19-version1-7almer.pdf> s. 113-115

⁴⁸ Tamtéž s. 131

kapely Minor Threat, která v nich dávala explicitně najevo, s jakým životním stylem sympatizuje.⁴⁹ Zde se setkáváme s vyvrácením častého stereotypu o „punkerech“, jakožto bezprizorních bytostech žijících na okraji společnosti podle motta „no future“ převzatého od skupiny Sex Pistols. Jedním ze známých zástupců proudu straight edge u nás je Milan „Banán“ Trachta, mimo jiné jeden z moderátorů Radia Wave (jedná se konkrétně o pořad Scéna s Banánem) a člen hudebních projektů Lahar, Balaclava, Kovadlina, I Am Pentagon a dalších.

„Někdo má tendence straight edge označovat jako nějaké soubor fašistických pravidel a podobně. Straight edge se hodně zabývá dodržováním lidských a zvířecích práv, takže ale stojí proti všem těmhle autoritativním ideologiím, fašismu a tak. Hodně zjednodušeně je to trochu levičácká věc, bez přesahu k autoritativní levici. Ta hranice, kdo je a kdo už není straight edge, je podle mě v neúmyslném ubližování lidem kolem sebe, to je důležitý,“ snaží se „Banán“ vystihnout podstatu straight edge v jednom z rozhovorů.⁵⁰ Rovněž se také objevil jako jedna z průvodních postav dílu o straight edge v dokumentárním cyklu o životě současných městských subkultur s názvem Kmeny.

Pro členy popisovaných subkultur je velmi častá inklinace k veganství, tedy způsobu stravování založeném na přijímání potravy pouze rostlinného původu. Na většině punkových či hardcore-punkových akcích se běžně setkáváme s veganským občerstvením nebo například s kolektivními večeřemi. Dalším z etického hlediska důležitým projektem je Food Not Bombs, tedy „jídlo místo zbraní,“ zastávající stejně jako většina punkových subkultur antimilitaristické a proekologické postoje. Food Not Bombs funguje konkrétně v České republice v několika městech a jeho hlavní úlohou je bezplatně nabízet nevyužitá jídla těm, kteří jej potřebují nebo si jej nemohou dovést.⁵¹

2.6 DIY aneb na vlastní pěst

„Asi největší věc, na kterou měl (punk) vliv, byl přístup DIY, tedy udělej si sám. Když punk řekl, že si můžeš založit vlastní hudební vydavatelství, vlastní fanzin nebo vegetariánskou kavárnu, lidi si uvědomili, že mohou udělat hodně i bez smlouvy s General Motors, UPS, Dow Chemical nebo s velkou gramofonovou firmou-podle toho, čemu se

⁴⁹ HAENFLER, Ross. Straight Edge: Clean-living Youth, Hardcore Punk, and Social Change. New Brunswick, New Jersey and London. Rutgers University Press. 2006 ISBN 978-0-8135-3851-8. s.7

⁵⁰HADR, Marek. Banán: Že jsi straight edge, z tebe samo nedělá lepšího člověka. Kids and heroes [online] 2018 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <http://www.kidsandheroes.com/banan-ze-jsi-straight-edge-z-tebe-samo-nedela-lepsiho-cloveka/>

⁵¹Co je to food not bombs . Food Not Bombs [online]. [cit.28-11-2019] Dostupné z: <https://food-not-bombs.cz/co-to-je-food-not-bombs>

věnovali. *A když v devadesátých letech přišel internet, urychlil rozšíření DIY. To je velký přetrvávající efekt punk rocku,*“ zní výpověď Joyeho Keithleyho z kapely D.O.A v knize *Punk & hardcore: Co bylo a zbylo* (2018) Alexe Švamberka.⁵²

Do it yourself je přístup charakteristický pro punk a hardcore-punkovou subkulturu. Jejím příslušníkům se díky jejich vlastnímu úsilí podařilo vytvořit paralelní kulturní prostor vedle mainstreamového proudu. Tím si zachovali nezávislost a odstup od světa byznysu a komerce, fungujícím spíše na bázi prodeje a zisku, než na ideových hodnotách. Častým jevem v rámci DIY je boření hranic mezi autorem a konzumentem. Jak jsme si mohli všimnout v hned několika pasážích mé práce, v rámci alternativního hudebního prostředí je zcela běžné zastávat hned několik rolí současně. Člen kapely je zároveň hudební publicista a odborník v daném odvětví a z běžného návštěvníka koncertů se snadno může stát jejich pořadatel.⁵³

Následující řádky bych ráda věnovala DIY aktivitám spjatým s alternativní hudební scénou. Koncerty a festivaly jsou událostmi, kde můžeme hledat dělítko mezi masovou a středoproudovou kulturou a jejími více kriticky smýšlejícími alternativami. Organizátoři akcí tohoto typu nemají za zády obrovské sponzory nebo propagaci, a mnozí z členů zodpovědného týmu se často sami podílejí na fungování některé z kapel. Za poslední léta lze jmenovat jako nejvýraznější akce alternativního ražení v České republice Creepy Teepee, Fluff Fest nebo Chee Chaak Fest. Právě prostory vítkovických železáren poskytují zázemí dvěma zcela rozdílným typům akcí. Na jedné straně máme Chee Chaak Fest konající se ve skromných místech Prostoru Hlubina, kde se zpravidla sejde v užším kruhu pár hudebních nadšenců. Krom hudební stránky bere festival v potaz také sociální, ekologická a etická témata, která se snaží reflektovat například skrze projekce nebo výjezdy na konkrétní místa. Nutno podotknout, že se jedná o témata ne příliš známá pro veřejnost. Jako jeden z příkladů témat, na která se snaží festival upozornit můžeme uvést vystěhování oblasti Bedřiška nacházející se v blízkosti místa konání akce.⁵⁴ Na straně druhé se v areálu vítkovických železáren, do kterého spadá Prostor Hlubina, koná festival Colours of Ostrava honosící se dle odhadů téměř padesátitisícovou návštěvností.⁵⁵ Festivalu nelze upřít alespoň částečnou snahu

⁵² ŠVAMBERK, Alex. *Punk & hardcore: Co bylo a zbylo*. Praha: Maťa, 2018. ISBN 978-80-7287-222-0. s. 12

⁵³ KOUBEK, Martin a CÍSAŘ, Ondřej. *Co se skrývá uvnitř scény? DIY a význam subkultur*, A2 [online] 2012 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2012/18/co-se-skryva-uvnitř-sceny>

⁵⁴ V ostravské Bedřišce začala demolice prvního objektu. Osud osady zůstává nejasný. Česká televize [online] 2018 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2623637-v-ostravske-bedrisce-zacala-demolice-prvniho-objektu-osud-osady-zustava-nejasny>

⁵⁵ Přípravy se vyplatily, festival měl hladký průběh, říká ředitelka Colours Holušová. Lidové noviny [online] 2018 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pripravy-se-vyplatily-festival-mel-hladky-prubeh-rika-reditelka-colours-holusova.A180722_072712_in_kultura_ssu

hledat nové zajímavé umělce, nicméně stále valnou většinu svých návštěvníků láká na notoricky známá jména, ať už z domácí, nebo zahraniční scény. Dalším zcela protikladným a kontroverzním prvkem ve struktuře organizace festivalu je oproti menším akcím nekomerčního charakteru je jeho způsob financování. Do listopadu loňského roku byl totiž hlavním sponzorem festivalu Agrofert spojený s trestně stíhaným premiérem Andrejem Babišem, kvůli čemuž museli organizátoři festivalu čelit kritice.⁵⁶ Na obou uvedených příkladech můžeme vidět odlišný přístup a záměry během organizování akce. V prvním případě převládá zejména osobitý přístup bez ohledu na zisk, v druhém je patrná snaha oslovit co nejvíce lidí.

Mezi místa, která jsou neoddiskutovatelně spjatá s DIY aktivitami patří squaty. V rámci České republiky vešla zřejmě nejvíce do povědomí veřejností místa Milada, Ladronka a Klinika. Ve všech případech se jedná o místa spojovaná s levicovým aktivismem, anarchismem a podle vládních zpráv často i s extremismem.⁵⁷ Squatting se ve větší míře začal v České republice prosazovat na začátku devadesátých let⁵⁸ a od počátku jeho etablování můžeme pozorovat zásadní spor vznikající mezi ideály spodních aktivistických vrstev proti vládnoucímu režimu. Na jedné straně se tedy objevuje idea dostupného sdíleného bydlení, kulturního života a společenského zázemí, na druhé obvinění z nelegálních aktivit včetně obsazování budov a porušování platné legislativy. Výše zmiňované squaty jsem si jako příklad vybrala z důvodu jejich výrazné aktivity a v podstatě totožnému zániku. Vyklizení uvedených objektů je specifické protestem, odmítnutím opustit objekt, obviněním policie z nešetřného zacházení s aktivisty⁵⁹ a různými pohledy na způsob informování jednotlivých médií o probíhajících událostech.⁶⁰ Příznivci Kliniky se odmítli smířit s jejím koncem a nadále pořádají happeningy, koncerty a benefiční akce v jejím okolí nebo v jiných městech.⁶¹

⁵⁶ HOTOVÁ, Tereza. Agrofert už nebude sponzorovat Colours of Ostrava. S Klusem to nesouvisí, uvedl. Aktuálně.cz [online] 2018 [cit. 28-11-2019] <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/agrofert-sponzorem-dalsiho-rocniku-colours-of-ostrava-nebude/r~5ad1b1bce29311e8b2380cc47ab5f122/?redirected=1553634399>

⁵⁷ Čtvrtletní zpráva MV o extremismu. 4. čtvrtletí roku 2018. Ministerstvo vnitra ČR. [online] [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zprava-mv-o-extremismu-990263.aspx>

⁵⁸ RŮŽIČKA, Vlastimil. Squaty a jejich revoluční tendence. Triton, 2007. ISBN 978-80-725-4859-0. s.13

⁵⁹ HELLER, Jakub. Ladronka, Milada či Klinika. Připomeňte si známé squaty a jejich neslavné konce.

Aktuálně.cz [online] 2019 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ladronka-cibulka-ci-klinika-nejznamnejsi-prazske-squatty-a-j/r~763312c0135811e9a312ac1f6b220ee8/v~sl:ece6d71b6a1c4dc9fb2953d1ba68f965/>

⁶⁰ ŠPLÍCHAL, Pavel. Jak televize Prima zkresluje informace o Klinice. A2larm [online] 2019 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://a2larm.cz/2019/01/jak-televize-prima-zkresluje-informace-o-klinice/>

⁶¹ Archív. Radar.squat.net. 2018, 2019. [online] Dostupné z: <https://radar.squat.net/cs/prague/klinika/archive>

Za Kliniku postavilo například i hudební vydavatelství Silver Rocket, pod nějž spadá řada zásadních jmen alternativní hudební scény.⁶²

Podle přístupu k hudbě a průmyslu s ní spjatým můžeme rozdělit i hudební vydavatelství. V odvětvích, jimž je věnován prostor v předchozích odstavcích jsou v rámci české hudební scény důležitá nezávislá hudební vydavatelství. Mezi ty nejvýraznější patří například Indies Scope, Day After Records, Stoned to Death nebo Silver Rocket. Výjimkou není ani vydávání hudby interpreta pod stejnojmenným názvem vydavatelství (viz Opak Dissu). Fungování a princip nezávislého hudebního vydavatelství přiblížil v článku k 25. výročí vzniku vydavatelství Indies Scope jeho majitel Milan Páeš. *„Problémy se u nás tolik neprojevuji, protože náklady máme už tak minimální. Nikdy jsme si neprojímali celé domy a dodnes jezdíme ve škodovkách.“*⁶³

Jedním z hlavních spojovacích elementů hudebních nadšenců jsou fanziny. Kouzlo fanouškovských magazínů spočívá v jejich domácí výrobě a samotném procesu. Jejich propagace je minimální a vidina zisku pro jejich tvůrce zdaleka není prioritou. *„Fanziny jsou zvláštní věc. Většina lidí nepochopí, proč něco takového dělat. Těm je potřeba to složitě opisovat slovy jako „kouzlo papírového média“ a „vzkaz budoucím generacím“ - ale ani tak jim to nejspíš nikdy nedocvakne,“* vysvětluje Karel Veselý v knize *Křičím: „To jsem já.“* (2017).⁶⁴ Proto je až s podivem, že přežily dobu digitalizace a stále jsou ve fanouškovských kruzích žádané a ceněné, což dokazuje jejich sílu. Obsah fanzinů z punkového a hardcore-punkového prostředí vyplňují obvykle reportáže z koncertů, rozhovory se skupinami, texty písní, apelativní příspěvky různého charakteru (například ekologické, protikonzumní) a podobně. Vzhledem k tomu, že se jedná o fanouškovské časopis, většina textů nesplňuje tradiční žurnalistické náležitosti. Ku příkladu u rozhovorů se můžeme setkat s neformálním přístupem autora ke zpovídánímu. Opět se tedy dostáváme k propojenosti scény.⁶⁵

Fanziny jsou jedním z několika výsledků procesu tvorby „na vlastní pěst,“ což je ústřední motto mnoha aktivit, jímž je věnovaná pozornost v pořadu Špína na Radiu Wave. Pozornost tvůrců fanouškovských časopisů v počátcích směřovala k žánru sci-fi, v pozdějších letech se však fanziny hojně zaměřovaly na punkovou a hardcore-punkovou hudbu a jejich

⁶² Podpora pro Kliniku a demonstrace v neděli 9.dubna 2017 v Praze. Silver-rocket.org [online] 2017 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://www.silver-rocket.org/news/3801>

⁶³ Hudební vydavatelství Indies slaví 25 let a stále jezdí ve škodovkách. Art.ihned.cz [online] 2015 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://art.ihned.cz/hudba/c1-63388240-indies-25-let>

⁶⁴ HROCH, Miloš. *Křičím: „To jsem já.“ / Příběhy českého fanzinu od 80. let až po současnost.* Praha: Page Five, 2017. ISBN 978-80-270-2942-6. s. 11

⁶⁵ [online] [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <http://ziny.info/seznam-tiskovin/>

obsah měl kontrakulturní charakter. Ze světa je často jako kultovní fanzin vyzdvihován britský Sniffin' Glue vycházející pod vedením Marka Perryho od druhé poloviny sedmdesátých let minulého století.⁶⁶ U nás můžeme jako příklad uvést fanzin Hluboká Orba, jehož strůjcem byl od samotného počátku v raných devadesátých letech Filip Fuchs, známý také jako Phil Hell. Fuchs byl jednou ze zásadních postav brněnské punkové scény, známou zejména pro aktivismus a působení v kapele See You In Hell. Od jeho smrti uběhly tři roky a Brno každoročně ctí jeho památku pod hlavičkou akce Killed by Brno.

DIY přístupy můžeme rovněž pozorovat u anarchistické publicistiky, která stojí na periférii mediálního prostředí. Periodika plní dvojí funkci, a to informování a komunikaci uvnitř vlastního hnutí, ale zároveň působí navenek.⁶⁷ Díky publikačním aktivitám lze sledovat vývoj hnutí a myšlenkovou genezi anarchistů.⁶⁸ Na základě svých přesvědčení převedených do mediální praxe mohou poskytovat anarchistické tiskoviny až abnormálně autentická svědectví. Za rozhodující faktory považujeme absenci nároku na zisk, masového oslovení pro komerční účely a vyšší pravděpodobnost stát se autorem publikovaného sdělení. O své roli nepochybují ani sami vydavatelé anarchistické publicistiky. *„Nebudeme daleko od pravdy, když řekneme, že právě anarchistické hnutí se může pochlubit snad nejživější a nejautentičtější zdola vyvěrající publikační aktivitou ze všech ideových směrů, které se měly možnost po pádu moci bolševického stranického aparátu rozvíjet. Dá se s klidným svědomím tvrdit, že anarchistická publicistika se zinařstvím punkové subkultury (což příznačně velmi často splývá v jedno) je nepřímou nástupkyní předlistopadového samizdatu a ideového undergroundu.“*⁶⁹

V téměř naprosté většině případů, ať už se jedná o DIY činnost v jakékoliv formě, se setkáváme s jasně vyhraněnými názory na fungování společnosti. Dostáváme se tedy k hlavní tezi proklamovanou hudebními směry hlásícími se k DIY, že nejde pouze o hudbu. Ať už se budeme v mé práci bavit o punku, nebo jiném „kontra“ směru, vždy se střetneme s názorem, vyhraněností nebo určitou formou vzdoru, kterým jejich stoupenci obvykle zasvětili svůj životní styl.

⁶⁶ HROCH, Miloš. Křičím: „To jsem já.“ / Příběhy českého fanzinu od 80. let až po současnost. Praha: Page Five, 2017. ISBN 978-80-270-2942-6. s. 25

⁶⁷ Kolektiv autorů. Anarchistická publicistika 1990-2013. Praha: ČSAF- Československá anarchistická federace, 2014. ISBN 978-80-270-2965-5. s. 2

⁶⁸ Tamtéž s.3

⁶⁹ Tamtéž s.3

V teoretické části práce jsem se pokusila vysvětlit zásady a principy fungování veřejnoprávního média, které je předmětem této analýzy. Zároveň jsem poskytla alespoň rámcovou představu o tématech, která se s velkou pravděpodobností budou v pořadu objevovat. Díky této části byly nastoleny dostatečné podklady pro analýzu pořadu Špína na Rádiu Wave.

3 Metodologická část

3.1 Výzkumná metoda: obsahová analýza

Vzhledem k možným účinkům a moci médií má pro nás jejich výzkum relevantní význam. Díky získaným výsledkům lze lépe porozumět postavení médií ve společnosti, tomu, jak působí na jednotlivce či společnost z hlediska dlouhodobé perspektivy.⁷⁰ Pro pochopení principu mediálních analýz se v odborné literatuře uvádí formule Harolda Lasswella (1948). Věta: „*Kdo, říká co, jakým kanálem, komu a s jakým účinkem,*“ vysvětluje, jakým dílčím částem lze věnovat v rámci mediálního výzkumu pozornost.⁷¹

Můj výzkum se zaměřuje na druhou položku Lasswellovy formule, tedy na mediální sdělení. V případě obsahové analýzy se jedná o výzkum akademického charakteru, který je postavený na bližší teoretické specifikaci problematiky spjaté s tematickým zaměřením daného pořadu. Lze ji předpokládat z oficiální definice dostupné na webových stránkách říkající, že se jedná o pořad pojednávající o „*muzice dělané na vlastní pěst-hudbě pro kterou je mnohem důležitější odhodlání šramotící ze špatně pořízené nahrávky nebo sálající z řádku xeroxového fanzinu než čistý zvuk a technická dokonalost.*“⁷² Během práce na teoretické části jsem z velké části čerpala také z vlastních znalostí získaných díky fanouškovským aktivitám a měla jsem tak přehled o propojenosti témat v okruhu hudby, subkultur a dalších.

Obsahová analýza je jedna z kvantitativních metod výzkumu. Znamená to, že se primárně zabýváme počtem proměnných, tedy jaká témata se v jakém množství vyskytla ve sledovaných dílech pořadu.⁷³ Průběh výzkumu spočívá ve sledování frekvence předem stanovených kategorií. Cílem je převést obsah sledovaného mediálního sdělení na počítatelné jevy. Její výsledky pak budou konfrontovány s požadavky na vysílání veřejnoprávního média.

Pro obsahovou analýzu je typická vysoká míra standardizace. V praxi se tedy využívá u všech zkoumaných prvků vzorku stejný průběh sběru dat.⁷⁴ Na základě užití totožných postupů můžeme výsledky analýzy snadno ověřit.

Za výhodu obsahové analýzy se považuje přesnost, které lze docílit užitím statistiky a čísel. Trampota a Vojtěchovská upozorňují v případě zvolené výzkumné metody na opomíjení určitých prvků jako součásti kvantifikace. Naopak určitou nevýhodou může být to, že se

⁷⁰ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-683-4. s. 12

⁷¹ Tamtéž s. 15

⁷² [online] Dostupné na: <https://wave.rozhlas.cz/spina-5181186/o-poradu>

⁷³ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-683-4. s. 16, 17

⁷⁴ Tamtéž s. 17

zaměřují na kvantifikaci pouze některých prvků. Prvky, které nelze kvantifikovat, mohou být přitom významnější než ty měřené.⁷⁵

Podle Sedlákové je cílem obsahové analýzy „*snaha vypovídat o velkých souborech dat, což je nezbytné, pokud chceme získat širší přehled o pokrytí daného tématu v mediální krajině, zjišťovat dlouhodobé trendy v mediálním zobrazování určitých jevů či skupin nebo komparovat jejich reprezentace v určitých typech médií.*“⁷⁶

3.2 Cíl výzkumu

Cílem práce je zanalyzovat, jakým tématům se tvůrci pořadu věnují a jaký mediální obraz vytvářejí o „hudbě dělané na vlastní pěst,“ která je jeho ústředním motivem.

Zachycení mediálního obrazu chci docílit za pomoci stanovení kategorií, které budu sledovat. Sledované kategorie jsem rozdělila do pěti částí. Cílem je postihnout témata, kterým se věnují jednotlivé díly, hudební žánry, kterým se pořad primárně zaměřený na hudbu věnuje, zjistit poměr prostoru věnovanému domácím a zahraničním příspěvkům, genderovou vyváženost z pohledu skladby hostů a jejich profesní zaměření. Určujícími jevy pro mě jsou množství a frekvence jednotlivých položek.

Analýza může poskytnout pohled na vyváženost vysílání vzhledem k četnosti určitých jevů a poskytování prostoru určitým aktérům. Stejně tak z výsledků je možné vydedukovat, nakolik je objektivní a zachovává si neutralitu. Radio Wave bylo několikrát nařčeno v rámci svého vysílání z ideologického zkreslení, kdy měl preferovat levicové smýšlení. Z důvodu podezření upřednostňování krajně levicových přístupů analyzovala vybrané pořady stanice trojice kolegů Renáta Sedláková, Marek Lapčík a Zdenka Burešová z Katedry mediálních a kulturních studií a žurnalistiky v Olomouci. Analýza potvrdila dominantně neutrální přístup informování veřejnosti a tematickou pestrost⁷⁷

Práce nemusí být chápána pouze jako mediální analýza vysílání veřejnoprávního média, může také poskytovat vhled do fungování určitých subkultur. A to jak na základě teoretické části, tak i prostřednictvím výsledků analýzy, kde uvidíme propojenost subkultur s určitými tématy, která se k nim váží.

⁷⁵ Tamtéž s. 17

⁷⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejvyužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 291

⁷⁷ Analýza vybraných pořadů stanice Radio Wave. 2017. Rozhlas.cz [online] [cit. 28-11-2019] Dostupné z: https://media.rozhlas.cz/_binary/03988017.pdf

3.3 Analyzované médium

Zvoleným médiem pro výzkum je Český rozhlas. Jedná se o veřejnoprávní médium, které vysílá na čtyřech celoplošných, pěti speciálně zaměřených a čtrnácti regionálních stanicích. Český rozhlas je médium ustavené zákonem. Jeho povinností je dodržovat požadavky stanovené nejenom zákonem, ale i Etickým kodexem Českého rozhlasu. Předpokládám, že se jedná o důvěryhodné médium naplňující představy o jeho demokratickém fungování. Na základě pevně stanovených kritérií můžeme hodnotit, jak svoji úlohu naplňuje. V rámci mediálního výzkumu veřejnoprávního média lze vyvodit závěry, zdali informuje veřejnost v souladu se zásadami týkající se objektivity a vyváženosti a dbá na programovou pestrost.

V mém případě, kdy jsem jako předmět zkoumání zvolila pořad Špína, předpokládám orientaci na užší zájmovou skupinu a specifický tematický okruh. I přes to by však jejich tvůrci měli dbát výše zmíněných zásad. Zkoumání obsahu pořadu v přesně stanoveném období nám poskytne náhled na to, jak se staví k zásadám závazným pro celé médium a ke zpracování tematiky, na níž se pořad zaměřuje konkrétně. Z hlediska výzkumu je pro mne zajímavé spojení veřejnoprávního média s hudební scénou, která má kritický charakter a inklinuje k nekonformnímu způsobu prezentace.

Počátky vysílání pořadu Špína sahají do roku 2011, od té doby se několikrát proměnila vysílací doba. Pořad ve sledovaném období vysílal každý čtvrtek ve 20:00, přičemž stopáž jednoho dílu odpovídá jedné hodině. Na přípravě se podílí tým ve složení: Judita Císařová, Miloš Hroch, Honza Šamánek a Petr Wagner. Všechny analyzované díly jsou dostupné online na webových stránkách pořadu. Každý ze zveřejněných příspěvků se skládá z audiozáznamu a krátkého textu shrnujícího to nejpodstatnější z celého dílu.

3.4 Vybraný vzorek analýzy

Do mé analýzy jsem zahrнула veškeré příspěvky pořadu Špína dostupné na jeho webových stránkách, které byly odvysílány v první polovině roku 2019, konkrétně v období od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2019. Sledované období považuji za dostatečné pro vyvozování závěrů o tematické struktuře pořadu. První díl pořad Špína v roce 2019 odvysílal 10. 1. a poslední ve sledovaném období 27. 6. Celkově se jedná o 20 dílů o hodinové délce. V profilu pořadu Špína stojí, že „každý týden vysílá v obměněném moderátorském týmu.“ U některých předpokládaných vysílacích dnů není záznam pořadu k dispozici. Předpokládám tedy, že pořad nebyl vysílán. Jedná se o konkrétně termíny: 7. 2., 7. 3., 11. 4., 2. 5., 6. 6. Výzkumnou

jednotkou je jeden díl ve formátu zvukové nahrávky disponující titulkem. Text doplňující příspěvek na webových stránkách nebyl zahrnut do analýzy.

3.5 Výzkumné otázky

Jak již bylo řečeno, cílem práce je zjistit, jakým tématům se tvůrci pořadu věnují a jaký mediální obraz vytvářejí o „hudbě dělané na vlastní pěst.“ Hlavní výzkumná otázka zní:

HVO: Jaká byla tematická skladba pořadu Špína na Radiu Wave a mediální obraz hudby „dělané na vlastní pěst,“ kterou se pořad zabývá ve sledovaném období?

Během výzkumu se budu snažit zodpovědět následující otázky:

- VVO1: Jaká témata se objevují v pořadu Špína ve sledovaném období?
- H1: V pořadu se budou nejčastěji objevovat hudební témata. Vycházím z definice pořadu, který se specializuje přímo na „muziku dělanou na vlastní pěst.“ Zároveň předpokládám, že se v pořadu dozvíme i o pozadí, jak taková hudba vzniká a jaké procesy či další jevy ji doprovází. Lze předpokládat, že se v pořadu doslechneme o aktuálním dění, důležitých momentech (například z historie nebo z jiných odvětví) a názorech spjatých s příslušnou hudební profilací. Ke srovnání se nabízí zjištění analýzy Sedlákové, Lapčika a Burešové, kteří v analýze vybraných pořadů na Radiu Wave zjistili, že tematické zaměření analyzovaných pořadů ve sledovaném období bylo široké.⁷⁸
- VVO2: Jaké hudební žánry se v dílech pořadu objevují?
- H2: Předpokládám, že se v pořadu budou objevovat především nemainstreamové hudební žánry, nebo ty, které mají blízko k přístupu DIY. Lze je identifikovat díky vlastní specifické identitě, kritickému smýšlení nebo přítomnosti dominujícího názoru, který má společenský či politický přesah. Opět nás k této hypotéze navádí charakteristika pořadu.
- VVO3: Jaký byl ve sledovaném období poměr domácích a zahraničních příspěvků?
- H3: V pořadu budou převládat příspěvky zaměřené na domácí scénu. Lze tak usuzovat v návaznosti na teorii gatekeepingu, podle které bude zřejmě prioritou informovat posluchačstvo primárně o domácí scéně. Dalším aspektem hovořícím pro upřednostňování domácí scény je dostupnost informací (například hudební události) nebo také intenzivní propojenost mezi jejími členy.

⁷⁸ Analýza vybraných pořadů stanice Radio Wave. 2017. Rozhlas.cz. [online] [cit.28-11-2019] Dostupné z: https://media.rozhlas.cz/_binary/03988017.pdf . s. 15

- VVO4: Jaká byla skladba hostů pozvaných do pořadu z hlediska profese/aktivity, které se věnují?
- H4: Převážnou část hostů budou tvořit hudebníci nebo lidé spjatí s hudebním prostředím (například z hudebního vydavatelství nebo organizátoři hudebních akcí). Vycházím opět z profilace pořadu.
- VVO5: V jakém poměru se na pozici hostů objevují muži a ženy?
- H5: Vzhledem k veřejnoprávnímu charakteru média a principům, ke kterým se zavazuje, předpokládám, že by tvůrci pořadu měli dbát na vyváženost prostoru poskytnutému pro muže a ženy. Z výsledků analýz pořadů na Radiu Wave můžeme zjistit, že v jednotlivých pořadech byly z pohledu autorů nebo mluvčích oba dva gendery zastoupeny rovnoměrně nebo s mírnou převahou, v jednom případě nevyváženě (autoři pořadu *Prolomit vlny*: 7 žen a 6 mužů, mluvčí v pořadu *Přes čáru*: 17 ku 12 (muži/ženy), hosté v pořadu *Hergot!*: 90% mužů, 10% žen)⁷⁹ Tato výzkumná otázka nám pomůže pochopit, jaký je zájem mužů a žen o témata vyskytující se v pořadu, kteří se k nim následně vyjadřují a podílejí se tak na mediálním obrazu ústředního tématu pořadu.

3.6 Operacionalizace

U jednotlivých dílů budu sledovat pro jejich jednoznačnou identifikaci následující proměnné:

1. Titulek příspěvku
2. Pořadové číslo dílu v analýze
3. Měsíc vydání dílu
4. Datum odvysílání dílu

Po určení identifikačních proměnných se zaměřím na obsahovou část jednotlivých dílů a jejich rozsah. Docílím toho prostřednictvím následujících kategorií:

5. Stopáž
6. Téma
7. Hudební žánry, které se v pořadu objevují
8. Vztah k České republice: domácí x zahraniční příspěvek
9. Profesionální/zájmové zaměření hostů
10. Zastoupení mužů a žen z pozice hostů

⁷⁹ Tamtéž . s. 15, 19, 26

Celkem bude u každého jednotlivého dílu sledováno a zaznamenáváno 10 kategorií:

Kategorie číslo 1. je titulek příspěvku. Pracuji s titulky dostupnými na webových stránkách pořadu, které byly přiděleny k jednotlivým dílům doplněným o krátký text. Zaznamenávání titulků mně umožní identifikaci dílů a zachycení tématu, které je z něj obvykle patrné.

Kategorie číslo 2. označuje pořadové číslo dílu ze všech analyzovaných dílů ve sledovaném období.

Kategorie číslo 3. je měsíc, ve kterém byl díl odvysílán.

Kategorie číslo 4. zaznamenává datum vysílání dílu, který je dostupný v přehledu dílů na webových stránkách pořadu.

Kategorie číslo 5., tedy stopáž, slouží k zaznamenávání délky příspěvku, kterou budu měřit na sekundy. Za začátek vysílání pořadu, kdy měření začíná, považuji zaznění úvodní znělky. Konec pořadu, a tedy měření stopáže přichází v momentu, kdy:

- Zazní poslední hudební ukáзка
- Zazní znělka pořadu
- Dozní promluva hosta nebo autora

Kategorie číslo 6. se týká tématu příspěvku. Stanovila jsem kategorie témat, na jejichž základě můžeme hodnotit čeho se týkala stopáž příspěvku. Z následujících témat bude vždy jedno převažovat v daném dílu:

1. Tvorba konkrétního hudebního interpreta: Tématem pořadu je tvorba konkrétního hudebního interpreta, společně s autory představí sám sebe, svoji tvorbu, v pořadu dostává prostor k výběru hudebních ukázek, které zazní. Pokud se někdo z interpretů věnuje nějaké jiné než hudební činnosti, obvykle se dozvíme i o ní.
2. Hudební tvorba typická pro určitý časový úsek: Tématem pořadu může být hudba typická pro určité časové období nebo například současné hudební typy a novinky. Konkrétní časový úsek může pocházet i z minulosti.
3. Hudební tvorba typická pro určitou geografickou oblast: Tématem pořadu je hudba pocházející z určité geografické oblasti.

4. Tvorba úzce spjatá s hudební činností: Tématem pořadu je tvorba, která má blízko k hudební produkci nebo s ní nějakým způsobem pracuje. Může se jednat o téma vydávání fanzinů, hudebních vydavatelství, fungování hudebních klubů nebo pořádání festivalů.
5. Zvláštní fenomény a ostatní témata: Téma pořadu nelze zařadit do předchozích kategorií. Na základě předvýzkumu mám představu, že takovým zvláštním fenoménem může být například queer noisová scéna, inspirační internetové zdroje nebo dopisování s metalovými kapelami.

Kategorie číslo 7. jsou hudební žánry. Bude mě zajímat, který z žánrů je ústředním tématem dílu (rozhodující nejsou hudební žánry, které se objeví v hudebních ukázkách, které vybírá interpret).

Během sledování hudebních žánrů se budu orientovat na základě následujících kategorií:

1. Metal: V případě metalu mám na mysli tvrdou hudbu využívající v základní podobě kytar, baskytar a bicích souprav, jejíž počátky sahají do 60. a 70. let. Hojně využívá kytarových riffů. Vokály často ze zpěvu přechází do řevu, což může evokovat agresi. Jeho počáteční podobou je takzvaný heavy metal, od něhož se postupně odvíjely další odnože. Dílčí subžánry se mezi sebou liší rychlostí, preferovanou podobou zvuku, kdy od původního heavy metalu lze postupovat až k jeho extrémním odnožím (death metal, black metal apod.). Metal vnímám v rámci výzkumu v celém jeho kontextu i s jeho subžánry.
2. Punk: V případě punku mám na mysli opět kytarovou hudbu, ovšem v údernější a primitivnější formě. Jako jedna z charakteristik žánru se už vžilo používání několika málo akordů. Rovněž je zde často přítomna agrese vycházející z hudebního projevu a revoltující charakter. Typická je pro něj rychlost a hlasitost. Punk rovněž chápu v kontextu s jeho subžánry. Vzhledem k jejich výskytu a zastoupení předpokládám výskyt zejména hardcore-punku a crust punku.
3. Hip-hop: Pod hip-hopem si lze představit rapování s hudebním podkladem. U rapu je kladen důraz jak na textovou složku, tak její přednes. Hudební podklad může vznikat například díky mixážnímu pultu nebo sampleru. Za hlavní hip-hopové subžánry považujeme trap, grime a boombap.

4. Elektronická hudba: Za elektronickou hudbu v mém výzkumu považuji hudbu, která je tvořena uměle elektronickými nástroji (například syntezátor nebo počítač). Neřadím sem hudbu, která je tvořena nástroji elektromechanickými (kytara). U elektronické hudby nejvíce očekávám, že by se mohla prolínat s ostatními žánry. Předpoklad je, že se v rámci jejich prolínání budu setkávat primárně s žánry využívajícími prvky elektronické hudby.
5. Ostatní: Do této kategorie spadají hudební žánry neodpovídající ani jedné z předchozích, případně žánry, kde dochází k jejich křížení.

Výběr následujících žánrů vycházel z profilace pořadu a přístupů, které jednotlivé žánry uznávají v praxi.

Kategorie číslo 8. se zabývá příslušností příspěvku k České republice, nebo k jinému zahraničnímu státu. Pokud se bude jednat o domácí příspěvek, znamená to, že se jeho téma vyskytovalo na území České republiky nebo z ní ústřední host pochází a aktivně v ní vyvíjí určitou činnost, nebo zde žije a vyvíjí zde činnost. O zahraniční příspěvek se bude jednat tehdy, pokud se jeho téma vyskytovalo na území jiného státu, než je Česká republika, ústřední host pochází z jiného státu, než je Česká republika a nežije zde, případně je Čech, ale žije na jiném území, než je Česká republika a vyvíjí zde určitou aktivitu. V dílech zaměřených na hudební typy nás bude zajímat převládající složka, například hudebních nahrávek, zdali pochází ze zahraničí, nebo z České republiky.

Kategorie číslo 9. pojednává o zastoupení mužů a žen z pozice hostů. O zastoupení žen bude vypovídat výskyt všech osob ženského pohlaví bez ohledu na věk, rasu, původ, profesi či vyznání. Stejně podmínky platí i pro osoby mužského pohlaví. V dílech zaměřených na zahraniční témata nebo hudební typy může nastat situace, kdy zde nebude přítomen žádný host.

Kategorie číslo 10. je zaměřena na hosta v dílu a jeho profesi, či aktivitu, které se věnuje a kvůli ní byl do pořadu pozván. Hostem se rozumí každá osoba, která není autorem pořadu a byla do něj pozvána, přičemž v jeho díle zazní jeho promluva. Ať už mluví o vlastních aktivitách, nebo se vyjadřuje k jinému tématu. Sledované profese byly následující:

1. Hudebník: Do kategorie hudebník řadím všechny hosty, kteří se věnují hudební produkci.

2. Tvůrce hudebních tiskovin: Do kategorie tvůrce hudebních tiskovin řadím všechny hosty, kteří se věnují vydávání časopisů, fanzinů nebo literaturě specializující se na hudbu.
3. Umělec z jiného uměleckého odvětví: Do kategorie umělec z jiného než uměleckého odvětví patří všichni hosté, kteří se věnují mimohudebním aktivitám v umělecké sféře, přičemž se současně mohou věnovat i hudbě.
4. Organizátor hudebních akcí: Do této kategorie řadím osoby, které organizují nebo se podílejí na organizaci hudebních akcí.
5. Fanoušek: Do kategorie fanoušek řadím všechny hosty, kteří jsou aktivními fanoušky, návštěvníky hudebních událostí nebo se jakýmkoliv jiným způsobem v rámci svého fanouškovství podílejí na fungování hudební scény (pomoc s organizováním koncertů, vydávání časopisů). Případně jejich fanouškovská činnost vyústila v realizaci zásadního činu (vydání knihy).
6. Ostatní: Do této kategorie jsem zařadila všechny hosty, jejichž profesi nebo činnost nelze zařadit do žádné z předchozích kategorií

Lze rovněž předpokládat situaci, že se hosta bude možné zařadit do více kategorií zároveň. V tomto případě bude zařazen do všech příslušných skupiny bez ohledu na to, v jaké roli byl vysílání zrovna pozván. Příslušnost do určité kategorie musí být patrná z obsahu dílu.

4 Průběh analýzy

V této kapitole popíšu průběh analýzy se všemi problémy, které se v jejím průběhu objevily. Představena bude fáze předvýzkumu a drobné úpravy v metodice.

Před zahájením samotné analýzy jsem se rozhodla udělat vlastní předvýzkum. Testování zvolené metodiky proběhlo na čtyřech lednových dílech v roce 2019. Zjistila jsem, že zvolené kategorie popsané v operacionalizaci jsou pro analýzu vhodné. Novým poznatkem bylo, že v díle se může objevit více témat z několika kategorií najednou. Z toho důvodu jsem se rozhodla v části práce zabývající se výsledky analýzy vyhotovit dva grafy, přičemž jeden se zaměřuje na ústřední témata odvysílaných dílů, druhý zase na další témata, která se v dílech objevila a byla jim věnována pozornost.

Délku jedné výzkumné jednotky, tedy jednoho dílu pořadu, lze zaokrouhlit na jednu hodinu. Celkově jsem tedy analyzovala vzorek o délce 20 hodin, analýza však konečném výsledku zabrala zhruba 50 hodin, vzhledem k častému zastavování přehrávání kvůli měření stopáže promluv a hudby, občas nejasnému rozdělení skladeb, které na sebe navazovaly nebo vrácením se k ostatním tématům, která se v díle zrovna objevovala.

Kódovací kniha i grafy byly vytvořeny v programu Microsoft Excel.

4.1 Problémy při analyzování pořadu

Považuji za nezbytné rovněž popsat problémy, které během analyzování nastaly. Ačkoliv žádný z nich neznemožnil analýzu dílu, přesto se některé z nich můžou promítnout nepatrnou měrou ve výsledcích analýzy. V následujících řádcích popíšu jejich podstatu a postup při jejich řešení.

První problém, na který jsem narazila, bylo měření mluvených a hudebních pasáží. Občas bylo velmi obtížné zjistit délku stopáže přesně na sekundy, a to především kvůli vzájemnému překrývání obou dvou složek, případně pouštění znělky v těchto pasážích, která tyto zvukové stopy v některých případech překrývala. Tehdy nebylo zcela jasné, zdali zvuky náleží znělce nebo hudební nahrávce. Z tohoto důvodu je možné v rámci měření délky promluv a pouštěné hudby narazit na drobné odchylky v řádu sekund.

V některých dílech (konkrétně zejména 31. 1. 2019, díl týkající se hudebních novinek) jsem se setkala se situací, kdy po odeznění hudební nahrávky moderátor oznámil, že zazněly dvě skladby, ačkoli jedna z nich reálně chyběla. Situace se v daném díle několikrát opakovala. Nebylo zřejmé, zdali mohla být jedna ze skladeb úmyslně vystřižena do internetového

záznamu, nebo reálně ve vysílání nezazněla. V tomto případě jsem do měření počítala skladby, které zazněly, bez ohledu na to, jaké moderátor zrovna uvedl. Někdy se také stalo, že nezazněla skladba v celém znění nebo zazněl pouze velmi krátký úsek (na závěr dílu). V tomto případě jsem z hlediska stopáže zaznamenala pouze část, kterou bylo možno slyšet.

Poslední problém, nad kterým bylo nutné se pozastavit, představovalo zaznamenávání témat jiných než ústředních. Musela jsem tedy rozhodnout, která témata zařadit do výskytu v dílu. Jelikož témata vydávání hudby nebo jiné umělecké tvorby (případně další témata z námi stanovených kategorií) se hojně prolínají ve velkém množství dílů, zaznamenávala jsem jejich výskyt pouze v případech, kdy moderátor sám upozornil, že jim bude věnována pozornost nebo se vztahovala ke konkrétnímu hostovi, který se k nim vyjadřoval.

Kromě vyjmenovaných problémů jsem na další komplikace v průběhu analýzy nenarazili.

5 Výsledky analýzy

Vysílání pořadu Špína jsme sledovali v období od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2019. Jednalo se tedy o půlroční časový úsek, během něhož stanice Radio Wave odvysílala 20 dílů námi sledovaného pořadu. Průměrná délka jednoho dílu odpovídá v průměru 60 minutám.

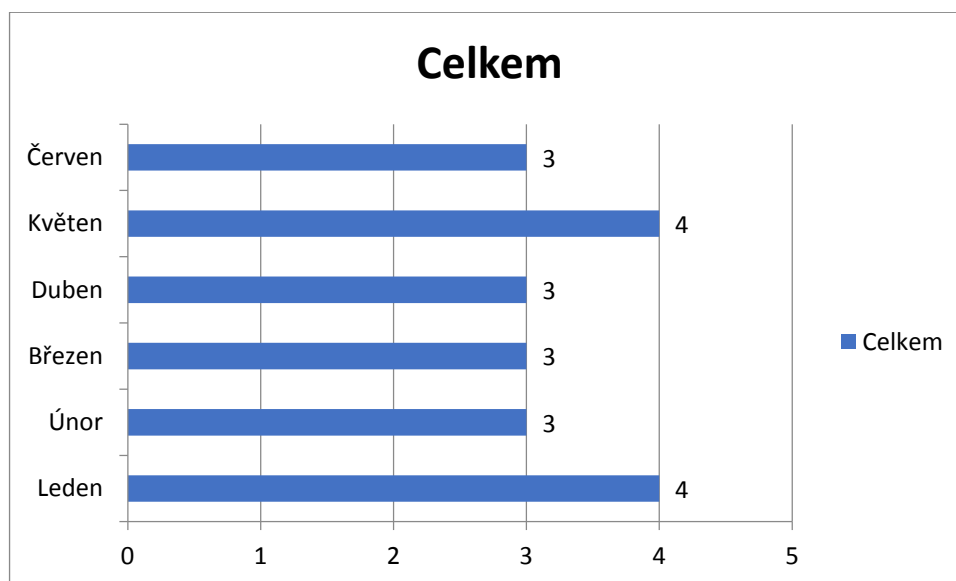
Díky kvantitativní obsahové analýze se mi podařilo zachytit frekvenci vysílání v jednotlivých měsících, tematickou skladbu pořadu, stopáž jednotlivých příspěvků, poměr mluveného slova vůči odvysílané hudbě, výskyt hudebních žánrů v jednotlivých dílech, poměr domácích a zahraničních příspěvků, skladbu hostů z hlediska pohlaví a jejich profese či zájmové činnosti.

Výsledky představím v následujících odstavcích.

5.1 Počet příspěvků a stopáž

Analýza se týkala 20 příspěvků. Počet příspěvků za měsíc, které byly dostupné na webových stránkách pořadu, nebyl vždy jednotný.

Graf č.1: Počet příspěvků za měsíc

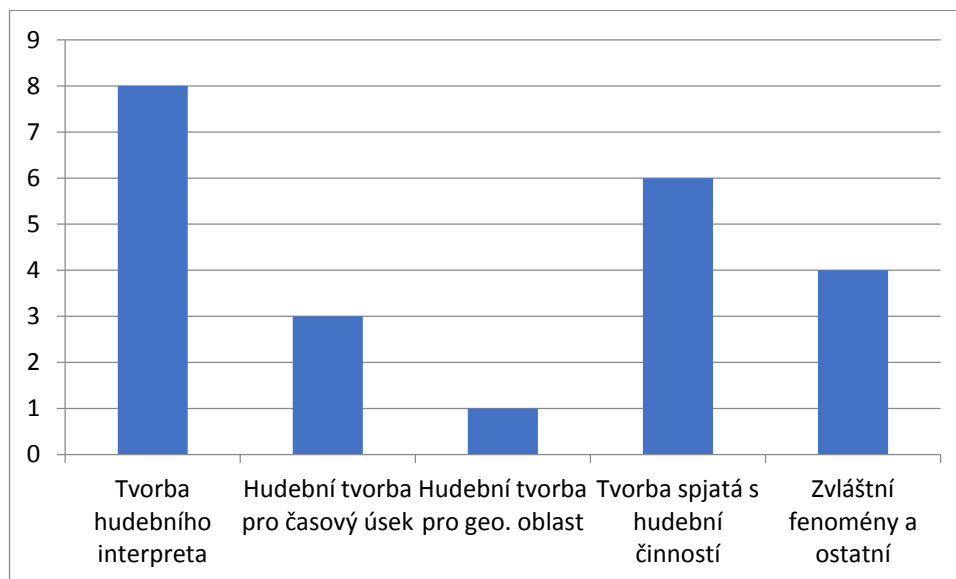

Celková stopáž všech analyzovaných dílů odpovídá času 19 hodin 38 minut a 53 sekund. Během poslechu pořadu jsem se zaměřila také na množství pouštěných hudebních nahrávek. V průměru vychází na každý odvysílaný díl 8 skladeb.

5.2 Tematická skladba

Cílem analýzy bylo postihnout výskyt témat v jednotlivých dílech. Zaměřila jsme se primárně na ústřední témata, která jsme zařazovala do pěti stanovených kategorií.

Graf č.2: Tematická skladba jednotlivých příspěvků

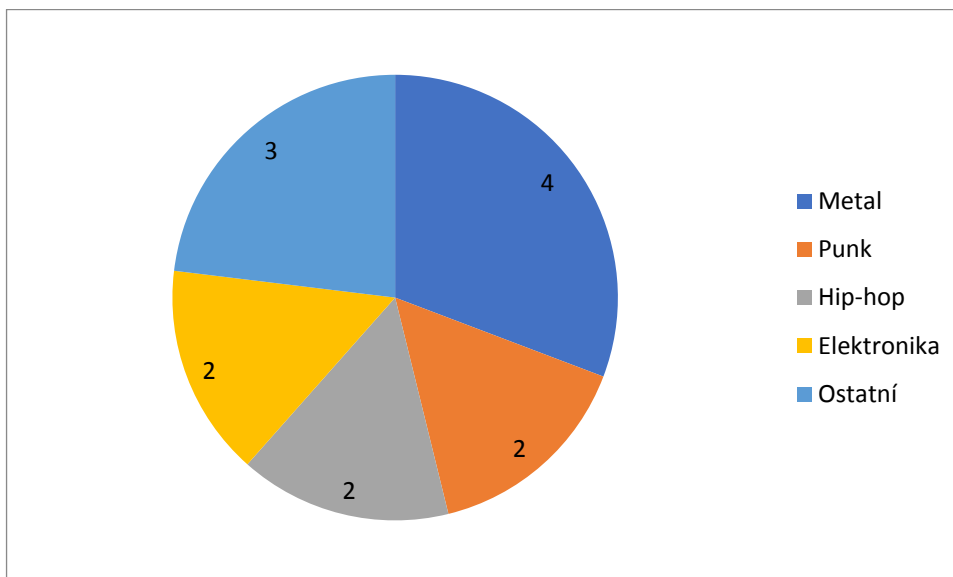

Ze všech dvaceti analyzovaných příspěvků byla nejfrekventovanějším ústředním tématem tvorba konkrétního hudebního interpreta, který byl současně hostem daného dílu. Konkrétně tomu tak bylo v osmi případech. V jednom případě jsem zaznamenala ústřední témata dvě, a to hned v prvním vysílaném díle (10. 1. 2019) ve sledovaném období. Hned z titulku bylo zřejmé, že díl se věnuje jak hudební tvorbě, tak tvorbě fanzinů. Obě dvě témata, která lze v rámci dílu považovat za ústřední, jsme tedy zapracovali do grafu. V kategorii zahrnující témata vztahující se k určitému časovému úseku se objevila 3x témata hudebních novinek, přičemž jeden z dílů patří zároveň i do kategorie hudební tvorby pro určitou geografickou oblast, jelikož se vztahuje konkrétně k Austrálii. U témat spjatých s hudební činností máme na mysli konkrétně: tvorbu fanzinů (3x), výročí fungování pražského klubu 007, knižní a internetový projekt pátrající po zaniklých klubech v Praze a tipy na DIY festivaly v České republice. Do kategorie zvláštní fenomény a ostatní jsme zařadili témata: nejzajímavější punkové a DIY servery, ženská a queer noisová scéna, dopisování s metalovými kapelami a výročí desky Chaos is Me od kapely Orchid.

5.3 Hudební žánry v pořadu

Další otázkou, kterou jsem se v rámci výzkumu snažila zodpovědět, byl výskyt hudebních žánrů v pořadu. Rovněž jsem se zde orientovala na základě předem stanovených kategorií. Hlavním určujícím předpokladem byla spjatost žánrů s DIY přístupy.

Graf č.3: Výskyt hudebních žánrů

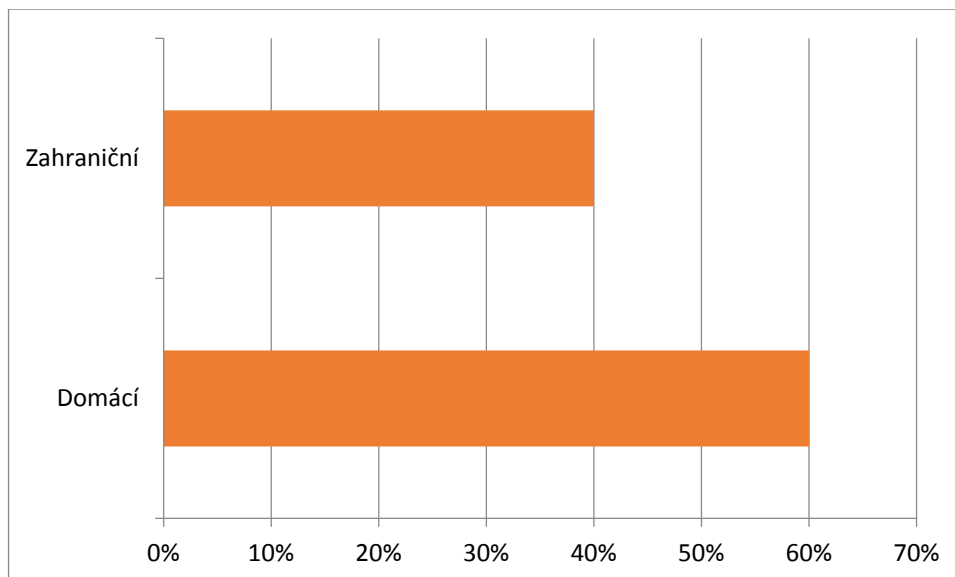

V grafu jsem zohlednila díly, u nichž bylo možné určit jeden konkrétní hudební žánr, který se v daném díle promítal. U sedmi z analyzovaných dílů nebylo možné určit pouze jeden konkrétní žánr, a to z důvodu, že se jednalo například o díl zaměřený na hudební novinky nebo na fungování hudebního klubu, k nimž se vztahuje vícero žánrů (konkrétně se jedná o analyzované díly s následujícím pořadovým číslem: 4., 6., 7., 13., 16., 17., 18.) Největší převahu v dílech zohledněných v grafu měl tedy metal (z hlediska ústředního tématu dílu, nikoliv skrze pouštěné skladby).

5.4 Domácí a zahraniční příspěvky

Dále jsem dle stanovených kritérií rozlišovala zkoumané díly na domácí a zahraniční.

Graf č.4: Poměr domácích a zahraničních příspěvků

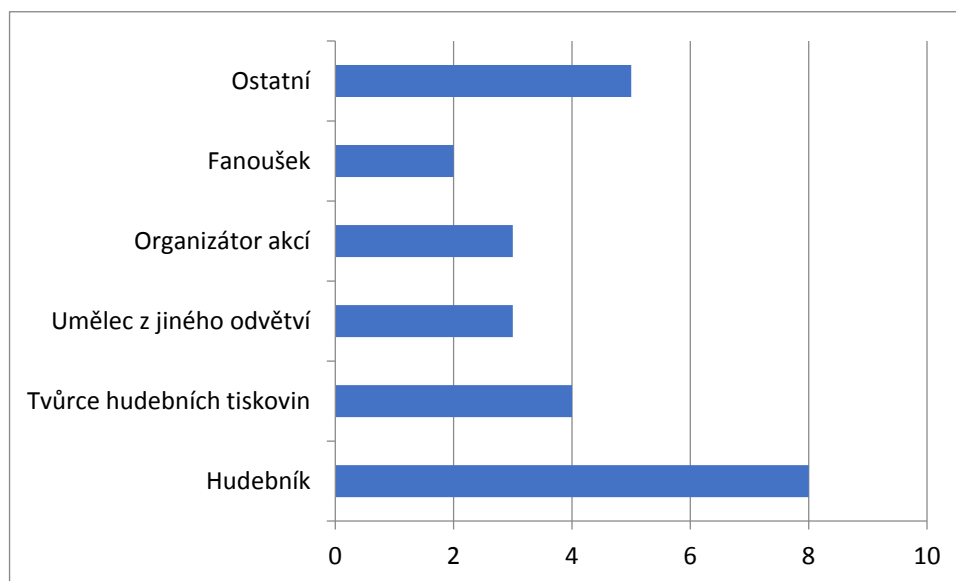

Z dvaceti analyzovaných příspěvků mírně převažovaly příspěvky domácí (60%) oproti příspěvkům zahraničním (40%). Vycházela jsem z předpokladu, že redakční tým se bude orientovat primárně na domácí témata z hlediska dostupnosti k informacím, nicméně i přes jejich převahu se na obsahové stránce pořadu i tak velkou měrou podílí témata zahraniční. Lze tak konstatovat, že tematický záběr obsahu je pestrý a neomezuje se pouze na snadno dostupná témata.

5.5 Zastoupení hostů z hlediska profese a zájmových aktivit

Poslední sledovanou položkou v rámci analýzy byla profese nebo zájmová aktivita, které se host věnuje a kvůli níž/které byl pozván do vysílání. Pokud se objevila některá další aktivita, o níž jsem se dozvěděla v průběhu dílu, byla rovněž zohledněna v grafu. Jeden host tak může spadat o více kategorií.

Graf č.5: Zastoupení hostů z hlediska profese a zájmových aktivit

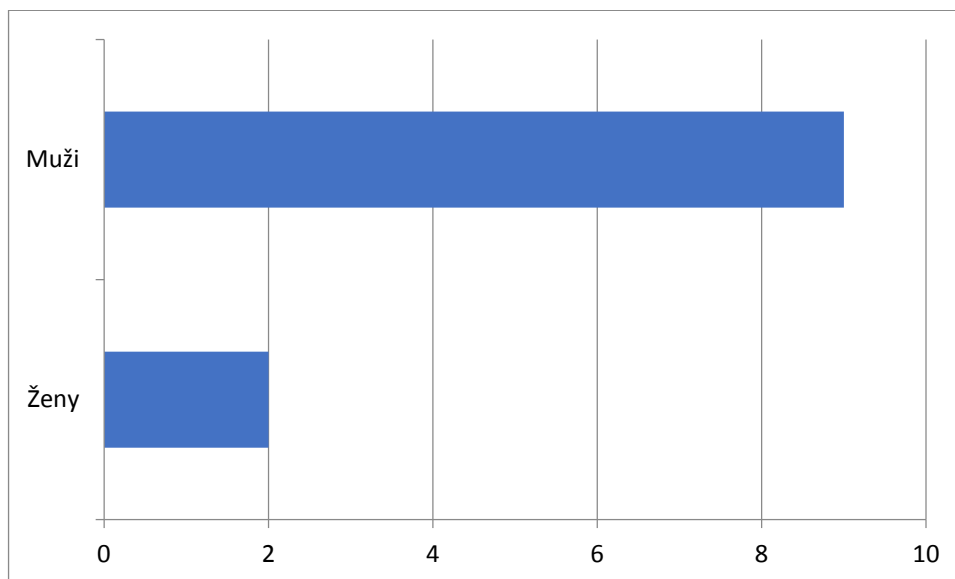

Největší podíl mezi skladbou hostů měli hudebníci, kteří se jako hosté v pořadu objevili 8x. Do kategorie ostatní jsem zařadila následující profese/aktivity: barman, metalový archivář, hudební vydavatel, aktivista, prodej oblečení. Tvůrci tiskovin byli celkově čtyři, přičemž ve třech případech myslím tvůrce fanzinů a v jednom autorku knihy. Ve třech případech jsem se setkala s organizátory hudebních akcí a ve stejném počtu byli hosté rovněž umělci z jiného než hudebního odvětví (výtvarné umění, fotografie). Do kategorie fanoušek jsem zařadila metalového archiváře a autorku knihy, protože v obou případech se fanouškovská činnost s danými tématy značně pojí.

5.6 Zastoupení mužů a žen z pozice hostů

Dalším sledovaným jevem bylo zastoupení mužů a žen z pozice hostů. Tato otázka se netýká všech dílů, jelikož ne v každém díle byl přítomen host.

Graf č.6: Zastoupení mužů a žen z pozice hostů

Z hlediska hostů jsme v dílech, ve kterých se nějaký objevil, napočítali 8x výskyt mužského hosta (bez ohledu na to, kolik jich jako hostů zrovna bylo přítomno ve studiu, myšleno celá kapela x jednotlivec) a 2x ženu. Vzhledem k tomu, že redakční tým zcela neopomíná ženy co do tematické skladby, dokonce jim některé z dílů přímo věnuje (v námi sledovaném období např. ženská a queer noisová scéna), lze tuto skutečnost interpretovat tak, že se ženy v daném prostředí neangažují ve stejně početném zastoupení jako muži.

5.7 Ověření platnosti hypotéz

V této části se rozvinu o platnosti hypotéz, z nichž jsem na počátku výzkumu vycházela.

Stanovené hypotézy zněly:

H1: V pořadu se budou nejčastěji objevovat hudební témata.

Tato hypotéza se potvrdila. Nejvíce příspěvků jsem zařadila do kategorie hudební tvorba. Každý ze zkoumaných dílů se zaměřoval na nějaké hudební téma, rozdíl mezi nimi byl z hlediska zpracování a úhlu pohledu. Nejvíce se objevovala témata zaměřená na konkrétní hudební tvorbu (8x), dále na témata s úzce spjatá s hudbou (6x), zvláštní fenomény a ostatní (5x), hudbu zaměřenou na typický časový úsek (3x) a hudbu zaměřenou na určitou geografickou oblast (1x).

Na základě získaných výsledků lze tvrdit, že pořad se zaměřuje na hudbu a danou oblast důkladně zkoumá. Poskytuje různé úhly pohledů, skrze něž je možné na hudbu nahlížet. V každém odvysílaném dále je jasně vymezena oblast, na kterou se zrovna zaměřuje. Stejně tak tomu je i u profilace pořadu, respektive jakou hudbou se konkrétně zabývá. Pořad tedy skrze vlastní profilaci cílí i na specifické publikum. Tím jsou lidé sympatizující primárně s alternativními hudebními proudy.

H2: V pořadu se budou objevovat převážně nemainstreamové žánry spjaté s DIY principy.

Tato hypotéza se potvrdila. V pořadu jsem identifikovala žánry metal, punk, hip-hop a elektronickou hudbu včetně jejich různých odnoží (například post-punk, dark-wave, emoviolence atd.) Ačkoliv některé z těchto žánrů nejsou vyloženě okrajové, můžu potvrdit platnost hypotézy zejména proto, že nejednalo o interprety spojené s velkými labely nebo vystupováním na akcích s mnohatisícovou návštěvností. Z dílů byla vždy patrná inklinace k akcím okrajového či DIY charakteru. Z dílů, u kterých bylo možné určit konkrétní zaměření na jeden žánr, převládal metal (4).

Pořad se tedy z velké části orientuje spíše na tvrdší kytarovou hudbu. Pod „hudbou dělanou na vlastní pěst,“ si můžeme představit hudební žánry, které jsem představila v teoretické části a u nichž jsem také výskyt v pořadu očekávala. Zároveň se ale „hudba dělaná na vlastní pěst“ týká žánrů, které z hudebního hlediska využívají zcela jiných prvků, například hip-hop.

H3: V pořadu budou převládat domácí příspěvky.

Tato hypotéza se potvrdila. Domácí příspěvky tvořily 60% všech analyzovaných děl, zahraniční 40%. Početné zastoupení zahraničních příspěvků můžeme považovat za faktor hovořící pro tematickou pestrost.

Na základě uvedeného závěru se domnívám, že cílem tvůrců pořadu je přiblížit důležitost aktivit lidí tvořících na vlastní pěst v České republice, které stále mají i v dnešní době význam, a poskytnout dostatečné srovnání s obdobnými aktivitami v zahraničí.

H4: Převážnou část skladby hostů budou tvořit hudebníci nebo lidé spjatí s hudebním prostředím

Tato hypotéza se potvrdila. U profesí nebo zájmových aktivit hostů jsem zaznamenala velkou pestrost. Ačkoliv dominovali hudebníci (8x) setkáváme se zde s širokým záběrem aktivit spojených s hudebním či uměleckým prostředím. Oblast, o které pořad pojednává, je široce rozvětvená. Velká část hostů se nevěnuje pouze hudbě, ale je aktivní i v dalších kulturních oblastech. Stejně tak i témata objevující se v pořadu mají často přesah do dalších společenských či uměleckých oblastí.

H5: Poměr mužů a žen ve skladbě hostů bude vyrovnaný

Tato hypotéza se jako jediná nepotvrdila. V dílech, ve kterých se objevili hosté, jsem zaznamenala devětkrát výskyt muže a pouze dvakrát ženy.

Lze se tedy domnívat, že aktivita žen v tomto odvětví se nerovná aktivitě mužů. Kladně působí zvaní hostů z řad fanoušků, kteří také významnou měrou formují pohled na hudební scénu. Fakt, že se ve studiu neobjevovali žádní odborníci (myšleno například muzikolog), ale převážně hudebníci nebo například lidé spjatí s fungováním hudebních klubů, nás vede k myšlence neuznávání autorit, kterou jsem v souvislosti s okrajovými hudebními žánry zmiňovala v teoretické části.

Z pěti hypotéz se čtyři ukázaly jako platné.

6 Závěr

Cílem práce bylo zachytit, jakým tématům se pořad Špína na Radiu Wave věnuje. Na základě výzkumných otázek jsem získala přehled o tom, jak se na zobrazení tématu podílejí například hosté. Analýza pořadu je první, která vznikla.

Práce je rozdělena do tří částí. První část je teoretická, v níž představuji fungování zkoumaného média a principy, které využívá v praxi. Dále je možné si na základě této části udělat základní představu o tématech, se kterými se s velkou pravděpodobností posluchač setká v pořadu. V druhé části popisuji metodologii a operacionalizaci výzkumu. Třetí část představuje výsledky kvantitativní obsahové analýzy, která byla zvolena jako výzkumná metoda.

Předmět výzkumu je ojedinělý, co se týká působení v rámci veřejnoprávního média. Analyzovaný pořad se zabývá především okrajovými a menšinovými hudebními směry a mnoha dalšími aktivitami s nimi spojenými. Jak už bylo v práci několikrát zmíněno, pořad se dle vlastní charakteristiky specializuje na „hudbu dělanou vlastní pěst.“ Díky analýze jsme zjistili, že spousta hudebníků se věnuje několika dalším aktivitám, které je možno realizovat podobným způsobem. Zároveň jsem se přesvědčila, k jakým ojedinělým zájmům může chuť dělat věci po svém vést. Při poslechu dílů jsme se dozvěděli například o korespondenci fanouška s metalovými kapelami nebo pátrání po zaniklých hudebních klubech v Praze. O snaze pátrat po nevšedních tématech a jít do hloubky věci svědčí také práce redaktorského týmu. Ten v odvysílaných dílech pátral po hudebních novinkách z Austrálie, sledoval historii klubů nebo se zaměřil na vydávání fanouškovských časopisů. Kladně můžu zhodnotit rovněž pestrost hostů z hlediska profese či zájmů, kdy slovo získali fanoušci nebo barman pracující v hudebním klubu. Ve zkoumaném vzorku jsem narazila na nepoměr z hlediska zastoupení mužů a žen ve skladbě hostů.

Už jenom sama skutečnost, že byl pořad orientovaný na „hudbu dělanou na vlastní pěst“ zařazen do programové skladby stanice vypovídá o důležitosti a aktuálnosti tématu. Jak vyplynulo z výsledků analýzy, hudba spojená s DIY principy má obvykle velký mimohudební přesah. Nalezneme zde tedy shodu s teoretickou částí, kde u vybraných hudebních žánrů zmiňují tuto skutečnost jako jednu z jejich hlavních charakteristik. Hudba v tomto případě má potenciál nejen oslovovat fanouškovské publikum, ale také výrazně ovlivňovat společenské dění.

Pořad tedy celkově lze chápat jako úzce profilovaný a zaměřený na specifické publikum. Jeho tematické zaměření je netradiční pro velká média, naopak je mu spíše věnována pozornost ve fanouškovských časopisech. Jedná o pořad hudební s přesahem do jiných kulturních oblastí a společenského dění. Zjistila jsem, že spojujícím prvkem pro „hudbu dělanou na vlastní pěst“ není inklinace k jednomu konkrétnímu žánru. Naopak s touto definicí lze spojit žánrů hned několik. Jednotlivé žánry spojuje hlavně ideové zaměření. Názory na fungování společnosti nebo hudebního průmyslu. Dalším důležitým a očekávaným prvkem byla propojenost. S tou jsem se setkala především při výběru hostů a prolínání témat v jednotlivých dílech pořadu. Několikrát se mi tedy potvrdily charakteristiky hudebních žánrů uvedených v teoretické části.

Tematika, na kterou se zkoumaný pořad zaměřuje je velmi málo probádaná, a to především proto, že je zejména okrajovou záležitostí, vyskytující se zvláště ve fanzinech, nikoliv v oficiálních médiích. Práce byla důležitou pro nahlédnutí do fungování veřejnoprávního média samotného, ale i z důvodu zpracování právě tak nevšední tematiky.

7 Analyzovaný soubor

Pořad Špína na Radiu Wave 1. 1. 2019- 30. 6. 2019

Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/spina-5181186>

8 Seznam pramenů

Zákon o Českém rozhlasu: 484/1991 Sb. Dostupné z:

<https://informace.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/03399575.pdf>

Etický kodex Českého rozhlasu. Dostupné z:

<https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>

Analýza vybraných pořadů stanice Radio Wave. 2017. Dostupné z:

https://media.rozhlas.cz/_binary/03988017.pdf

Čtvrtletní zpráva MV o extremismu. 4. čtvrtletí roku 2018. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zprava-mv-o-extremismu-990263.aspx>

9 Seznam literatury

- BERGER, Peter L. a LUCKMANN Thomas. Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologii vědění. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 1999. ISBN 80-859-5946-1
- FUCHS, Filip. Kytary a řev: Aneb co bylo za zdí. Říčany u Brna: Papagájův Hlasatel Records, 2002.
- HAENFLER, Ross. Straight Edge: Clean-living Youth, Hardcore Punk, and Social Change. New Brunswick, New Jersey and London. Rutgers University Press. 2006 ISBN 978-0-8135-3851-8.
- HEATH, Joseph a POTTER, Andrew. Kup si svou revoltu! O mýtu kontrakultury aneb Proč revolta proti konzumnímu kapitalismu není pro systém hrozbou, ale naopak hnací silou. Praha: Rybka Publishers, 2012. ISBN 978-80-87067-12-3.
- HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9.
- HROCH, Miloš. Křičím: „To jsem já.“ / Příběhy českého fanzinu od 80. let až po současnost. Praha: Page Five, 2017. ISBN 978-80-270-2942-6.
- JANDOUREK, Jan. Úvod do sociologie. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0255-4.
- JIRÁK, Jan a JEŽEK, Vlastimil. Média a my. Praha: Akademie múzických umění, 2014. ISBN 978-80-7331-304-3.
- JIRÁK, JAN a KOPPLOVÁ, Barbara. Média a společnost. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.
- KENT, Nick. Těžkej nářez. Praha: Maťa, 2011. ISBN 978-80-7287-143-8.
- Kolektiv autorů. Anarchistická publicistika 1990-2013. Praha: ČSAF- Československá anarchistická federace, 2014. ISBN 978-80-270-2965-5.
- KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-X.
- MCCOMBS, Maxwell E. Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-591-2.
- MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejvyužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.
- TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-683-4.

TRAMPOTA, Tomáš. Zpravodajství. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

RŮŽIČKA, Vlastimil. Squaty a jejich revoluční tendence. Triton, 2007. ISBN 978-80-725-4859-0.

ŠVAMBERK, Alex. Punk & hardcore: Co bylo a zbylo. Praha: Maťa, 2018. ISBN 978-80-7287-222-0

ZAHRÁDKA, Pavel. Spotřební kultura: historie, teorie a výzkum. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2372-8.

10 Elektronické zdroje

ALMER, Jiří. 2016. DIY or Die! Proměny českých a slovenských hardcore-punkových scén a fanzinů od 90.let 20.století do současnosti. Historická sociologie. Praha: Karolinum. 160 str. ISSN:1804-0616.[online] [cit.28-11-2019] Dostupné z: <https://historicalsociology.cuni.cz/HS-19-version1-7almer.pdf>

Archív. Radar.squat.net. 2018, 2019. [online] Dostupné z: <https://radar.squat.net/cs/prague/klinika/archive>

Co je to food not bombs. Food Not Bombs [online]. [cit.28-11-2019] Dostupné z: <https://food-not-bombs.cz/co-to-je-food-not-bombs>

HADR, Marek. Banán: Že jsi straight edge, z tebe samo nedělá lepšího člověka. Kids and heroes [online] 2018 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <http://www.kidsandheroes.com/banan-ze-jsi-straight-edge-z-tebe-samo-nedela-lepsiho-cloveka/>

HELLER, Jakub. Ladronka, Milada či Klinika. Připomeňte si známé squaty a jejich neslavné konce. Aktuálně.cz [online] 2019 [cit. 28-11-2019] Dostupné z:

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ladronka-cibulka-ci-klinika-nejznamnejsi-prazske-squatty-a-j/r~763312c0135811e9a312ac1f6b220ee8/v~sl:ece6d71b6a1c4dc9fb2953d1ba68f965/>

HOTOVÁ, Tereza. Agrofert už nebude sponzorovat Colours of Ostrava. S Klusem to nesouvisí, uvedl. Aktuálně.cz [online] 2018 [cit. 28-11-2019] Dostupné z:

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/agrofert-sponzorem-dalsiho-rocniku-colours-of-ostava-nebude/r~5ad1b1bce29311e8b2380cc47ab5f122/?redirected=1553634399>

HRABALIK, Petr. Hardcore- pokus o vysvětlení termínu + kořeny stylu. Česká televize. [online]. [cit. 28. 11. 2019] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/113-hardcore-pokus-o-vysvetleni-terminkorenystylu/>

HRABALIK. Petr. Hardcore- vztekli tatíčkové zakladatelé a jejich následovníci. Česká televize.[online][cit.28-11-2019]Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/116-hardcore-vztekli-tatickove-zakladatele-a-jejich-nasledovnici/#kapely-1509-minor-threat>

HROCH, Miloš a WAGNER, Petr. Špína o českém shoegazeu: Ecstasy of Saint Theresa, Toyen nebo Here byli soundtrackem k sametové revoluci. Radio Wave. [online]. 2018, [cit.

28. 11. 2019] Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/spina-o-ceskem-shoegazeu-ecstasy-saint-theresa-toyen-nebo-here-byli-soundtrackem-6680889>

Hudební vydavatelství Indies slaví 25 let a stále jezdí ve škodovkách. Art.ihned.cz [online] 2015 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://art.ihned.cz/hudba/c1-63388240-indies-25-let>

KOUBEK, Martin a CÍSAŘ, Ondřej. Co se skrývá uvnitř scény? DIY a význam subkultur, A2 [online] 2012 [cit.28-11-2019] Dostupné z:

<https://www.advojka.cz/archiv/2012/18/co-se-skryva-uvnitř-sceny>

O pořadu Špína. Portal.rozhlas.cz [online]. [cit. -11-2019] Dostupné z: <https://portal.rozhlas.cz/spina-5181186/o-poradu>

Podpora pro Kliniku a demonstrace v neděli 9.dubna 2017 v Praze. Silver-rocket.org [online] 2017 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://www.silver-rocket.org/news/3801>

Přípravy se vyplatily, festival měl hladký průběh, říká ředitelka Colours Holušová. Lidové noviny[online] 2018 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pripravy-se-vyplatily-festival-mel-hladky-prubeh-rika-reditelka-colours-holusova.A180722_072712_ln_kultura_ssu

ŠPLÍCHAL, Pavel. Jak televize Prima zkresluje informace o Klinice. A2larm [online] 2019 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://a2larm.cz/2019/01/jak-televize-prima-zkresluje-informace-o-klinice/>

V ostravské Bedřišce začala demolice prvního objektu. Osud osady zůstává nejasný. Česká televize [online] 2018 [cit. 28-11-2019] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2623637-v-ostravske-bedrisce-zacala-demolice-prvniho-objektu-osud-osady-zustava-nejasny>

11 Seznam grafů

Graf č. 1 Počet příspěvků za měsíc

Graf č. 2 Tematická skladba jednotlivých příspěvků

Graf č. 3 Výskyt hudebních žánrů

Graf č. 4 Poměr domácích a zahraničních příspěvků

Graf č. 5 Zastoupení hostů z hlediska profese a zájmových aktivit

Graf č. 6 Zastoupení mužů a žen z pozice hostů

12 Seznam příloh

Příloha č. 1 Kódovací arch

Příloha č. 2 Kódovací kniha

Příloha č. 3 Vyplnění kódovací arch

13.2 Kódovací kniha

Identifikační proměnné	
Titulek příspěvku	
Pořadové číslo dílu v analýze	
Měsíc odvysílání dílu	
Datum odvysílání dílu	

Stopáž sledovaného dílu	
-------------------------	--

Téma příspěvku	
Tvorba konkrétního hudebního interpreta	
Hudební tvorba pro časový úsek	
Hudební tvorba pro geograf. oblast	
Tvorba úzce spjatá s hudební činností	
Zvláštní fenomény a ostatní témata	

Hudební žánry	
Metal	
Punk	
Hip-hop	
Elektronická hudba	
Ostatní	

Vztah k ČR	
Domácí příspěvek	
Zahraniční příspěvek	

Zastoupení mužů a žen z pozice hostů	
Muž	
Žena	

Profese nebo zájmová aktivita hosta	
Hudebník	
Tvůrce hudebních tiskovin	
Umělec z jiného uměleckého odvětví	
Fanoušek	
Organizátor hudebních akcí	
Ostatní	

13.3 Kódovací arch s výslednými daty

Vyplněný kódovací arch viz přílohy na CD.